

Plenum

Lördag 28.3.2020 kl. 10.00—12.00

2. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet

Regeringens proposition RP 25/2020 rd
Utskottets betänkande EkUB 5/2020 rd

Andra behandlingen

Talman Matti Vanhanen: Ärende 2 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas.

Debatt

10.00 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä ehdotetaan ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaista rajoittamista, eli se tarkoittaisi: toukokuun loppuun saakka. Ravitsemisliikkeiden olisi lopetettava tuotteiden tarjoaminen asiakkaille ravitsemisliikkeiden tiloissa. Ulosmyynti olisi kuitenkin edelleen sallittua.

Me tiedämme kaikki, mikä tilanne tällä hetkellä Suomessa on. Täällä on poikkeustilanne ja viime yönä on Uudenmaan raja suljettu. On todella tärkeää, että nyt Uudenmaan sisällä tehdään sellaisia rajoitustoimenpiteitä, että estetään viruksen leviäminen myös täällä rajojen sisällä, mutta myös samanaikaisesti koko Suomessa on tehtävä toimenpiteitä. Sen takia myöskin tämä ravintoloiden sulkeminen on välttämätöntä, jotta saadaan kokoontumiset ja viruksen leviäminen pysäytettyä.

Tämä on samalla todella surullinen päivä siinä mielessä, että tämä tarkoittaa monille ravintoloille merkittävää kuoliniskua. Tämä tulee tarkoittamaan heille merkittävää tulojen laskua, ja kaikki ravintolat eivät pysty lähtemään siihen ulosmyyntiin niin ketterästi kuin voisi kuvitella. Ei se ole helppoa. Se tarkoittaa näille yrittäjille merkittävää elämäntilanteen muutosta, mielenterveysongelmaa ja muuta, mitä tällainen äkillinen yritystoiminnan lopettaminen tai väliaikainen keskeytys tarkoittaa. Se tarkoittaa myöskin monille työntekijöille työn menetystä ja tulojen tippumista. Tällä hetkellä Suomessa on paljon ihmisiä, joiden toimeentulo on uhattuna ja jotka ovat erittäin hankalassa tilanteessa. Mukana on kaikenlaisia: on lapsiperheitä, on yksinhuoltajia ja yksittäisiä ihmisiä.

Tämän esityksen ulkopuolelle tulee jäämään työpaikkaravintolat, sellaiset, joihin ei voida tulla ulkopuolelta syömään, ja on tietenkin sillä tavalla perusteltua esimerkiksi sairaaloissa, että pystytään ruokaa edelleen tarjoamaan työntekijöille niissä kohteissa, missä ihmiset tekevät kriittisillä aloilla töitä. On kuitenkin tärkeää sielläkin, ja joka paikassa, missä tätä työpaikkaruokailua tarjotaan, että kiinnitetään erityinen huomio hygieniatasoon, että jos on buffettyyppistä, niin on desinfiointiaineita ja mielellään vielä eri ottimia eri henkilöille, ja pidetään turvavälit myös siellä ravintoloissa.

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

Kun tämä esitys nyt täällä on toisessa käsittelyssä ollut, niin tähän olisi mahdollista saada jo tänään voimaan, niin että olisi lainvoima myöskin, että mikään ravintola tai pubi ei voisi sitten olla auki ensi yönä, jos valtioneuvosto nyt antaa tänään asetuksen, jolla tämä saatetaan voimaan. Kun meillä on täällä pääministeri Marin paikalla, niin voisinkin samalla sitten kysyä: aikooko hallitus, valtioneuvosto nyt tehdä tämän tänään niin, että se on siten sitova joka puolella Suomea ja tämä saadaan oikeasti käytäntöön nyt heti eikä suosituksena?

10.04 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Tuskin kukaan kaipaa semmoista menoa takaisin, mitä nähtiin vielä jokin aika sitten pohjoisen matkailukeskuksissa. Siellä ei piitattu annetuista ohjeista ja varomääräyksistä tuon taivaallista. Onneksi kuitenkin kriisitietoisuus on reilusti parantanut. Kaikista härskeintähän tuossa asetelmassa oli se, että osa niistä pohjoisen menomestalle rynnänneistä ihmisistä tuli suoraan etelän aurinkorannoilta, riskialueilta.

Minun oma yrityskummini Utsjoelta otti yhteyttä ja kuvaili, mikä siellä on tällä hetkellä tilanne: Norjan raja on mennyt kiinni. Kaikki turistit ovat lähteneet sieltä. Paikalle ovat ison kunnan alueelle jääneet vain paikalliset asukkaat, kaiken kaikkiaan tuhat ihmistä. Ei ole havaittuja tartuntoja, ja seuraavaan kuntakeskukseen on matkaa reilusti yli 100 kilometriä. Kun ainoa baari tai ruokapaikka laitetaan kiinni, niin kuitenkin ne samat ihmiset käyvät tien toisella puolella olevassa ruokakaupassa, jossa ne kontaktit ovat vähintään yhtä läheisiä kuin ne olisivat tässä ravitsemispaikassa.

Talousvaliokunta on omassa mietinnössään kyllä pohtinut tätä alueellisen rajauksen mahdollisuutta ihan asiallisesti, ja toivon kyllä, että ne, jotka valmistelevat tätä soveltamisasetusta ja siitä päättävät, ottaisivat nämä viitteet tosissaan huomioon. Kun ajatellaan, että nämä pienet yritykset ovat kuitenkin tärkeitä myös niille suurille matkailuyrityksille — matkailutoimintahan on hyvin laajasti verkostoitunut, ja sitten on vielä hyvin pitkä alihankintaketju — niin jos ne ruohonjuuritason pienet yritykset kuolevat tässä rytäkässä, niin sen kuopan paikkaaminen on kyllä äärimmäisen vaikeaa.

10.06 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Tämä on yksi ja varmasti hyväkin keino, kun yritämme rajoittaa koronaviruksen leviämistä. Se on hyvä ja kannatettava toimenpide, ja toivottavasti se antaa myös hyvän tuen näille muille keinoille, mitä käytämme. On kuitenkin myös muistettava, että tämä on kova isku koko ravitsemusalalle.

Värderade talman! Vi måste alltid vid lagstiftningsarbete vara ärliga och se helheten, och öppet medge att även detta beslut innebär stora personliga tragedier bland företagare, bland arbetstagare — det leder högst antagligen till konkurser. Vi ska hoppas att vi kan begränsa dem så mycket som möjligt. Därför är det nu av största vikt att man snabbt får ingång och — också i praktiken — får ut de stöd som vi beslöt om när vi godkände tilläggsbudgeten den här veckan i riksdagen.

10.07 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Vaikeina aikoina tarvitaan myös joustavaa lainsäädäntötyötä. Tässä tämän asian käsittelyssä tehtiin ripeästi töitä ja toivottiin, että se olisi jo tänä viikonlopuksi ehtinyt voimaan. Kuitenkin perustuslakivaliokunta edellytti muun muassa teknisen muutoksen siitä, että etenkin kun ruvetaan purkamaan ravintoloiden sulkemista, niin voidaan katsoa alueellista tilannetta. Tahtotila oli yhteinen.

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

Saadun tiedon perusteella on perusteltua sulkea ravintolat koko maassa, ja tästä ei ollut mitään epäselvyyttä. Sen sijaan lehdistössä jossain vaiheessa prosessia, valitettavasti, ennen kuin koko mietintöä oli hyväksytty, syntyi tällainen väärinkäsitys, että tässä oltaisiin haluttu enemmänkin tarkastella tätä alueellista aukioloaikaa.

Mutta tosiaan tehtiin tiukassa aikataulussa töitä, mietintöä kirjoitettiin samalla, kun sitä käsiteltiin. Nyt kun myös tämä Uudenmaan aikataulu saatiin hienosti hallituksen ja eduskunnan yhteistyöllä ja perustuslakivaliokunnan puntaroinnin kautta kuitenkin vielä tehtyä ja nämä tarvittavat muutoksetkin voimaan siten, että siellä oli jo betoniporsaitakin valmiina ja heti saatiin sulut kiinni, niin tietysti vielä voisi kysyä — koska varmasti kaikki haluavat venyä ja joustaa tällaisessa tilanteessa, kun tiedetään, että epidemiatilanne on edennyt — onko mahdollista, että saataisiin mahdollisesti myös tällainen tekninen asetus vielä käsiteltyä, niin että saataisiin tämä päätös voimaan.

Tämä on totta kai kova isku pienille yrittäjille ja isommillekin yrittäjille, ja sen takia nyt on sovittu myös, että tässä tullaan, niin kuin perustuslakivaliokunta omassa lausunnossaan ja talousvaliokunta mietinnössään edellyttivät, myös sitten etsimään niitä keinoja, joilla voidaan osittain tukea tässä vaikeassa tilanteessa. Valitettavasti pienet yrittäjät ja isot yrittäjät joutuvat ihan saman tilanteen eteen.

Käytiin myös pohdintaa siitä, voiko jollain tavalla neliömääräisesti rajoittaa asiakaskuntaa, mutta se ei ole ehkä perusteltua tässä tilanteessa, jossa pyritään välttämään sosiaalisia ja fyysisiä kontakteja, koska kuitenkin ravintolan perimmäinen tarkoitus on se, että kootaan ihmisiä yhteen ja siellä vietetään aikaa. Nyt tällainen ei ole suositeltavaa, koska virus-epidemia etenee Euroopassa ja Suomessa, ja pidettiin tarpeellisena, että toteutettaisiin se tällä tavalla.

Myös Maran, matkailu- ja ravintola-alan, omassa lausunnossa kiiteltiin kuitenkin sitä, että tässä on tämä take away -mahdollisuus ja myös henkilöstöravintolat voidaan pitää auki. Nyt sitten ne pidetäänkin, ja jos tarve vaatii — jos on kriittisiä aloja, jotka tarvitsevat ruokaa — niin toki se turvataan. Sielläkin pitää sitten toteuttaa toki samoja varotoimenpiteitä. Ei varmaan ole tarkoituksenmukaista, että olisi esimerkiksi joku buffettarjoilu. Mutta se osataan ratkaista sitten jatkokäsittelyssä, aivan kuten monessa muussakin ravintolassa on jo siirrytty tämmöiseen yksittäistarjoiluun ja muihin ratkaisuihin, joita tämä epidemia nyt vaatii.

Helpotuksia on tehty, mutta on kuitenkin välttämätöntä, että todellakin hillitsemme nopeasti epidemian etenemistä. Tilanne on vielä kohtuullisen hyvä, jos näin voi sanoa, jos sain päin Suomea epidemian osalta, joten kannattaa varmasti nyt etupainotteisesti myös pitää se tilanne sellaisena eikä ottaa turhia riskejä. Tässähän ei tarvitse kuin muutaman pisteen, joissa vaikka ravintolan, baarin karaoken kautta lähtisi tartuntaketju leviämään, ja sillä olisi iso merkitys myös Suomen epidemiatilanteeseen. Sellaisia riskejä ei tietenkään haluta nyt ottaa.

Eilen saatiin kuulla tutkijoiden uudesta arviosta, jossa oli aika iso vaihteluväli tapausten välillä, maksimin ja minimin välillä, ja THL:n arvio osui sinne alakanttiin. Tutkijat todellakin varoittivat, että nyt seuraavan viikon aikana tullaan ratkaisemaan meidän työllämme ja toki jokaisen omalla käyttäytymisellä se, kestävätkö meidän tehohoitoapaikat, ja on myös vaarana, että ne jo lähiviikkoinakin saattavat tulla täyteen. Toki tähän voimme nyt kaikki vaikuttaa.

Sen takia on todella tärkeää tehdä ennakoivasti näitä toimenpiteitä ja tehdä joustavaa lainsäädäntötyötä, niin että saadaan kaikki voimaan mahdollisimman pian, ja nyt sitten

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

seuraavaksi kääntää katseet sinne Uudenmaan suuntaan ja pohtia, miten saadaan epidemia pysäytettyä Uudellamaalla.

10.12 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme tässä nyt päivästä päivään tehneet historiallisen suuria ja poikkeuksellisia päätöksiä. Viime yönä Uudenmaan rajat suljettiin liikenteeltä ja Uusimaa eristettiin muusta Suomesta — vai eristettiinkö muu Suomi Uudestamaasta, makuasia, riippuu, kuinka sitä katsotaan. Olennaista on se, että nämä liikkumisrajoitukset ovat tulleet voimaan.

Meillä on vakiintunut keskusteluun jo tällainen käsite kuin koronalingko. Ehkä Uusimaa sinänsä ei ole varsinainen koronalingko, mutta nämä rajoitukset ovat sikäli olleet välttämättömiä, että nyt pyritään ehkäisemään sitä, että koronavirustartunnat eivät leviäisi täältä niin jyrkässä nopeudessa muualle Suomeen kuin tapahtui. Ja toisaalta halutaan suojella muualla Suomessa terveydenhoitokapasiteettia, että uusmaalaiset eivät sitä täytä, mikä on ihan perusteltua.

Mutta jos me puhumme koronalingoista, niin kyllä tämä kansainvälinen keskustelu jo sen kertoo, että anniskelupaikat, baarit, ravintolat, kahvilat, yökerhot ovat olleet näitä koronalingkoja aivan aidolla tavalla. Myöskin Suomi on saanut tartuntoja muun muassa näistä alppikylissä olleista baareista, siitä on meillä jo evidenssiä olemassa. Ja siinä suhteessa tämä päätös, että me nyt kautta linjan suljemme ravintolat, anniskelupaikat ja yökerhot, baarit, on täysin perusteltu. Kysymys on kuitenkin paikoista, joissa ollaan pidempään yhdessä ja joissa tämä pisaratartunnan mahdollisuus on moninkertainen verrattuna muuhun kanssakäymiseen.

Tässä edustaja Mustajärvi viittasi muun muassa kaupassakäyntiin, siihen, että se on rinnasteinen. Se ei ole rinnasteinen. Kaupassa ollaan lyhytaikaisesti, keskitytään muuhun kuin ihmisten kanssa seurusteluun ja keskinäiseen kanssakäymiseen. Siellä voidaan etäisyyksiä pitää aivan rauhassa, mutta silloin kun ollaan ravintoloissa, baareissa, yökerhoissa ja muualla, niin siinä on ihmisten tarkoitus toistensa kanssa kommunikoida. Tämä vuorovaikutus, fyysinen vuorovaikutus, on juuri se, jota halutaan välttää, ja siinä suhteessa tämä päätös on mitä perustelluin.

On ymmärrettävä se, että tässä on tosi iso, merkittävä liiketoimi: yli 5 miljardia euroa liikevaihto, 50 000 työntekijää, 10 000 yrittäjää. Tämä on nyt mittavan luokan muutos Suomeen. Luonnollisesti meidän täytyy monilla tavoilla yrittää tulla yrittäjiä ja työntekijöitä vastaan tässä tilanteessa, se on selvä. Mutta tämä päätös on raju tässä suhteessa koko tälle elinkeinohaaralle, mutta myöskin kaikille suomalaisille, koska tämä on tietysti menetys, joka tunnetaan joka solussa, joka paikassa, joka kirkonkylässä. Tässä suhteessa ollaan isossa asiassa kiinni.

Edustaja Holopainen tässä viittasi siihen, että meillä arviot vaihtelevat siitä, mikä tässä mahdollisesti on tämä riskin suuruus valtakunnassa, kuinka nopeasti tämä koronavirusepidemia laajenee Suomessa. Kun pääministeri on tässä paikalla, niin haluan nyt tässä yhteydessä kiittää näistä vahvoista toimista, joita on tehty. Sen takia näitä on vaikea arvioida, koska me olemme tehneet ennaltaehkäiseviä toimia. Tietenkin meidän lähtökohtamme on se, että ne hillitsisivät mahdollisimman pitkälle tämän epidemian leviämistä, ja siinä mielessä voi vielä esittää toiveen siitä, että alhaisimmat arviot toteutuisivat. Ainakin me olemme tehneet parhaamme. Ja yksi parhaamme tekeminen on juuri se, mitä me tässä nyt teemme: laitamme nämä — nyt käytän vähän kovaa termiä — koronalingot kiinni, ennen kaik-

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

kea nämä ravintolat, anniskelupaikat ja yökerhot, joista selvästi on evidenssiä, että niistä korona on levinnyt vahvasti.

10.16 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Näin se on, että tekemisen puutteesta ei tätä hallitusta kyllä voi syyttää. Hallitus on pääministeri Marinin johdolla toiminut hyvin määrätietoisesti, jämäkästi ja kriisitietoisesti. Kaikki nämä toimet, jotka on nyt laitettu täytäntöön, ovat olleet välttämättömiä, ja on erittäin hienoa nähdä, että vielä lisää on tulossa. On täysin ymmärrettävää, että nyt monet yritykset kokevat tuskaa siitä, miltä tulevaisuus näyttää. Nyt se eilen yhteisesti täällä päätetty lisäbudjetti, jonka hallitus tänne toi päätettäväksi, miljardi euroa — se on historiallisen mittava — nimenomaan kuvaa tätä kriisin laajuutta ja tietoisuutta siitä, hallitus on hereillä. Olen ymmärtänyt, että ensi viikolla tänne ollaan tuomassa vielä asetusta, joka mahdollistaisi ely-keskusten mukaan ottamisen tähän niin, että ne pienet yritykset, joissa on 1–5 työntekijää, eivät jäisi tässä kriisissä yksin.

Kun pääministeri on täällä paikalla — ehkä itse olisin suositellut, että lepäätte tänään, mutta tiedän, miten tunnollinen ihminen olette, ja siksi täällä nyt tänäänkin istutte — niin ehkä voisitte kertoa tarkemmin siitä, mitä suunnitelmia hallituksella on, vaikka nyt tänään käsittelemme tässä yhtä asetusta.

Vielä totean, että kiitoksia on tullut ihan valtavasti tavallisilta ihmisiltä. Ihmiset ottavat yhteyttä sähköpostitse, puhelimitse. Itse vietin eilen reilun tunnin puhelimesta soittaen takaisin ihmisille, jotka olivat soittopyynnön jättäneet, esittäneet kysymyksiä mutta ennen kaikkea kiitoksia, sanoneet, että meillä on hyvä hallitus — hallitus, joka on uskaltanut ottaa hyvin mittavat, hyvin jyrkät toimet käyttöön, mutta tässä kriisissä ne ovat olleet välttämättömiä. [Kimmo Kiljunen: Oppositiokin tukee!]

10.18 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun eilen suljettiin rajat ja tänään näillä näkymin ravintolat näillä päätöksillä, niin kyllähän tämä vaikea hetki on. Isku on todella kova yrittäjille. Toissa iltana soitti eräs ravintolayrittäjä, juuri itki keittiönpöydän ääressä, että mitä hän tulee tekemään, kun jo pelkät suositukset tiputtivat 90 prosenttia myyneistä. Take aways tuloilla ravintolat eivät pyöri, mutta tämä nyt on välttämätöntä tehdä, ja toivottavasti se tehdään niin nopeasti kuin mahdollista.

Valiokunta on mietinnössään laittanut lausumia mukaan, ja eivät nekään ole millään tavalla helppoja toteuttaa: täällä mainitaan esimerkiksi, että hallituksen tulee viipymättä ryhtyä toimiin, joilla tarvittaessa tuetaan ravintolayrittäjien toimeentuloa poikkeustilan ja sen purkamisen aikana, ja samalla pitää huolehtia kilpailutilanteen reiluudesta ja niin edelleen. Mutta tämä asiahan ei koske ainoastaan ravintolayrittäjiä, kahvilayrittäjiä, pubinpitäjiä, vaan tämä koskee kaikkia yrittäjiä tässä maassa: kampaamoja, hierojia, kauppoja. Yhtäkkiä tulot tippuvat, ja silloin pitää reagoida. Voisin sanoa, että hallitus on oikeastaan mahdollittoman tehtävän edessä, kun se joutuu vastaamaan näihin kaikkiin toiveisiin, niin yrittäjien kuin palkansaajien, mutta ehkä ainoa onni siinä on se, että eduskunnassa hallitus ja oppositio on yhtenäinen, jotta pystymme hakemaan näitä ratkaisuja, joilla näihin kipeisiin tarpeisiin pystytään vastaamaan.

Voisin kysyä, jos täällä on perustuslakivaliokunnan jäseniä läsnä, että kun heidän lausunnossaan todettiin tästä alueellisesta soveltamisalasta, että annetaan mahdollisuus lähteä purkamaan näitä rajoittamisia jossain vaiheessa, jos näyttää siltä, että tauti ei ole levinnyt, tai on helpompaa, että yhtäkkiä joltakin alueelta Suomessa lähdetään näitä purkamaan, niin mitä tämä käytännössä tarkoittaa. Jo aiemmin, kun puhuttiin näistä Uudenmaan rajauksis-

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

ta, mietittiin, mikä on alue, onko se maakunta vai kunta, joten kuka sitten lähtee rajaamaan sitä, kun rajoituksia lähdetään purkamaan, että onko se kunnittain, alueittain vai maakunnittain?

10.20 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa puhemies! Tahdon kiittää hallitusta laista majoitus- ja ravitsemustoiminnan väliaikaiseksi muuttamiseksi niin, että viimeisetkin koronalingot pysähtyvät ympäri Suomea, kun ihmiset eivät kokoontu baareihin ja kuppiloihin an-niskelemaan. Esitys tuli valitettavasti myöhässä, kuten hallituksen muutkin toimet ja va-rautuminen tähän mennessä, mutta näitä kaikkia suojaustoimia olemme luonnollisesti val-miita tukemaan, kunhan niitä vain saadaan käsittelemään.

Toissa viikonloppuna useat yökerhot pyörivät vielä täysillä, ja suosituksista huolimatta myös eilen on ollut baareja auki, kuten saimme lukea tänään esimerkiksi Iltalehden rapor-taasista. Edes kriisin keskellä ei voi tukeutua pelkästään suosituksiin, sillä kaikki eivät nii-tä noudata. Kiitokset kuitenkin suurimmalle osalle alan yrityksistä, jotka ovat toimineet oi-kein ja ovat olleet mukana suojaustoimenpiteissä ottaen vastaan valtavia iskuja talouteen-sa.

On kuitenkin niin, että jos valtio puuttuu elinkeinojen harjoittamiseen niin, että yrittäjil-tä lähtee asiakkaita, on aivan välttämätöntä, että hallitus esittää riittävät tukitoimet. Iso osa yrityksistä on kuitenkin jo ennakkoon vapaaehtoisesti ottanut iskut vastaan, ja monissa yrittäjäperheissä eletään epävarmoja aikoja, kun toimeentulo on rakennettu oman yrittämi-sen varaan. Hallitus on esitellyt ensimmäiset tukitoimensa, mutta kuten olemme yrittäjä-kentältä kuulleet, ne eivät valitettavasti ole vielä riittäviä. Kaksi päivää sitten Aalto-yli-opiston tutkimusryhmä Vesa Puttosen johdolla laati raportin yritysten selviytymisestä poikkeusoloissa, ja se on rajua luettavaa. Arvoisa puhemies, sen mukaan 39—50 prosent-tia ravitsemus- ja matkailutoimialojen yrityksistä voi ajautua maksuvaikkeuksiin jo kuukau-dessa ilman ulkopuolista tukea. Puolestaan 85—90 prosenttia yrityksistä ei selviäisi ilman tukea tilanteesta, jossa toimialojen jonkinasteinen sulkua kestäisi puoli vuotta. Tämän jos jonkin pitäisi herättää hallituksen ja aivan meidät kaikki.

Näin ollen, kun pohditte uusia toimia, on ne suhteutettava tämän kokoluokan romahduk-seen. Muuten yrittäjien lisäksi meillä romahtavat myös työpaikat valtavalta määrältä työn-tekijöitä. Me olemme valmiita tukemaan teitä kovissa ja kalliissa toimita yrittäjien tuke-miseksi. Toinen vaihtoehto tulisi Suomelle tulevaisuudessa vielä kalliimmaksi. — Kiitos.

10.23 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Olen itse kuluneiden kahden viikon aikana saanut ympäri Suomea hyvin huolestuneita ja epätoivoisiakin yhteydenottoja mat-kailu- ja ravintola-alan yrittäjiltä ja työntekijöiltä erityisesti, kuten varmasti hyvin moni muukin tässä salissa. Sulkumääräyksessähän ei ole kyse mistään normaalista liiketoimin-nan riskistä vaan liiketoimintakiellosta, jonka valtio tässä tapauksessa määrää. Pienet vuokranalennukset eivät valitettavasti yrittäjiä juurikaan lohduta.

Kuten äskeisestä, edellisestä puheenvuorosta jo kuultiin, tukitoimia alalle siis on esitet-ty, mutta nämä tukitoimet eivät missään nimessä vielä riitä. Hallituksen tulisi korvata tap-piot täysimääräisesti yrittäjille. Kokoomus on esittänyt ravintola-alalle niin sanottua koro-natukea, joka voisi perustua esimerkiksi edellisen 6—12 kuukauden myyntikatteeseen. Kysyisin pääministeriltä: millaisia uusia tukitoimia hallituksella mahdollisesti on suunnit-teilla?

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

10.24 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Viime yönä todella rajat Uudenmaan ja muun Suomen välillä suljettiin tai liikkumista voimakkaasti rajoitettiin, ja tänään on sitten seuraava iso askel se, että laitetaan ravitsemusliikkeitä kiinni asiakkailta.

Siellä perustuslakivaliokunnassa olemme tehneet hyvin tiiviitä, pitkiä päiviä ja tämänkin asian suhteen pohdimme sekä välttämättömyysnäkökulmaa että oikeasuhtaisuutta. Ja molemmissa näissä kulmakivissä päädyimme siihen, että tämäkin rajoitus, tämänkin esityksen eteenpäinvieminen on välttämätöntä, nimenomaan sen vuoksi, että koronavirus etenee poikkeuksellisen nopeasti, leviää niin Euroopassa kuin Suomessakin, ja sen suhteen tämä toimenpide viruksen leviämisen estämiseksi, voimakkaaksi rajoittamiseksi on välttämätön.

Mutta kuitenkin, niin kuin kirjasimme tänne lausuntoon, ”käytettävissä olevan viruksen leviämistä koskevan tiedon valossa ehdotetun sääntelyn soveltamisalaa on kuitenkin perustuslakivaliokunnan mielestä voitava rajata alueellisesti ja ajallisesti”. Ja kun tässä edustaja Ovaska kysyi, kuinka se olisi mahdollista, niin alueellisen soveltamisalan rajausta on mahdollista esimerkiksi valtioneuvoston asetuksella, jossa tarvittaessa harkinnan mukaan voisi tarkemmin määrittää, mikä on se alue. Alue voi olla hyvin erikokoinen osa Suomea tai jotakin maakuntaa tai niin edelleen.

Sitten kun tätä oikeasuhtaisuutta mietimme, niin siinä tuli tietysti tämä kysymys, kipeä, kipeä kysymys, että mitä tapahtuu yrittäjille, ravintoloitsijoille, ja tämä koskee todella isoa joukkoa toimijoita. Merkitystä on nimenomaan sillä, millaisia mahdollisuuksia elinkeinonharjoittajilla on sopeuttaa toimintaansa nyt tällaisen äkillisen lainsäädäntömuutoksen edessä. Tässä perustuslakivaliokunta oli varsin yksimielinen ja myös asiantuntijat, eli ”ottaen huomioon nyt ehdotetun sääntelyn poikkeuksellisen huomattavat vaikutukset ja vaikutusten äkillisyys perustuslakivaliokunta pitää välttämättömänä, että lailla säädetään sekä 3 a §:n mukaisen kiellon aiheuttamien menetysten kohtuullisesta kompensoimisesta että vaikutuksia lieventävistä järjestelyistä elinkeinonharjoittajille”. Minä kysyisinkin nyt, kun pääministeri on täällä läsnä: Kuinka laajalti ja napakasti olette viemässä eteenpäin näitä toimia näitten menetysten kohtuullistamiseksi tai vaikutusten lieventämiseksi? Ja oletteko miettineet selkeitä ohjeistuksia elinkeinonharjoittajille siitä, mistä näitä tukia ja apuja voi saada, koska sellaisia kyselyjä tulee aivan jatkuvasti?

Toisaalta haluaisin tässä, samalla kun on, sanoisinko, iso myötätunto ja sydän syrjällään elinkeinonharjoittajia ajatellessa, vedota myös siihen, että vaikka tilanne nyt on tukala, niin he myös tarttuisivat puhelimeen ja esimerkiksi niille vuokranantajille rohkeasti soittaisivat ja pyytäisivät sitä vuokranalennusta, tuntuvaan, tai olisiko mahdollista esimerkiksi muutama kuukauden vuokravapaa antaa näille elinkeinonharjoittajille. Tässä vetoaisinkin vuokranantajiin, että jos vain suinkin mahdollista, niin se auttava käsi ojennettaisiin tässä vaiheessa elinkeinonharjoittajille.

Sitten toisaalta vetoaisin myös meihin kaikkiin kansalaisiin, joille se suinkin on mahdollista, että me hyödyntäisimme sitä, että voisimme tilata niitä aterioita, tai jotakin muuta, mitä nämä elinkeinonharjoittajat ovat tuottaneet siellä ravintoloissa, näitä take away -palveluja. Ja niillekin lähialueiden ravintoloitsijoille, kahviloiden pitäjille, jotka eivät ole pystyneet sellaista toimintaa nopeasti pystyyn laittamaan, ehkä voisimme pirauttaa puhelimeella ja rohkaista heitä ja kysyä, onko mahdollista tilata jotakin, onko mahdollista hankkia jotakin, ehkä kerran, muutaman kerran viikossa. Ja olisiko meidän lähipiirissämme esimerkiksi sellaisia ikäihmisiä tai perheitä, joille voisimme omalta osaltamme olla välittämässä esimerkiksi joitakin ruoka-annoksia. Tiedän, että meidän eduskuntaryhmässämme tällai-

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

nen toiminta on jo aloitettu. Muutamaankin kertaan sieltä on 20—25 ruoka-annosta viety, ja puhelin on soinut tuttavapiiristä eteenpäin, että onko mahdollisuus ja halua tämäntyypiseen toimintaan.

Mutta kaiken kaikkiaan sanoisin, että me olemme Suomessa nyt hyvin poikkeuksellisissa oloissa, sellaisissa oloissa, että tässä todella myös näitten ravitsemus- ja kahvilaliikkeiden osalta jokaisen panosta tarvitaan. Ajattelisin, että — samalla kun toivon, että valtiovalta tekee nopeita, ripeitä liikkeitä elinkeinonharjoittajien tukemiseksi — paitsi vuokranantajat osaltansa myös jokainen kansalainen miettisi, millä tavalla tässä tilanteessa voisi olla tukemassa ihan konkreettisesti niitä euroja välittäen mutta sitten myös henkisesti tukemalla ja rinnalla kulkemalla, koska minä ajattelen, että jos jokainen meistä niitä euroja laittaa likoon ja miettii keinoja, niin keinoja voidaan löytää.

Tietysti olen iloinut myös niistä uutisista ja, sanoisinko, hyvinkin luovista ratkaisuista, mitä osa yrittäjistä tai heidän lähipiiristään on jo tässä vaiheessa keksinyt: että on kaksi yrittäjää otettu mukaan, ja he omalta osaltansa sitten toimittavat esimerkiksi ruoka-annoksia. Ja on monia muunlaisia luovia keinoja. Toivoisin, että tämmöiset hyvät ideapankit voisivat myös levitä. Tärkeää on, että se lama ei iske, ei meihin eikä yrittäjiin, ja uskon, että me yhdessä voimme tämänkin asian selättää ja läpi tästä mennä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen, ja sen jälkeen myönnän puheenvuoron pääministerille.

10.31 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Ensinnä, pääministeri Marin, haluan kiittää siitä, että olette täällä paikalla. Se osoittaa arvostusta eduskuntaa kohtaan, ja uskon, että jokainen salissa arvostaa tätä myöskin symbolisena eleenä.

Korona on ajanut Suomen poikkeusoloihin, ja nämä terveyden suojelemiseksi tehdyt välttämättömät rajoitukset on täällä eduskunnassa laajasti ymmärretty ja yksimielisesti niitä olemme tukeneet.

Kokoomus on tuonut esiin pitkin matkaa, että on toimittava nopeasti ja mielellään tehtävä enemmän kuin sillä hetkellä arvioidaan välttämättömäksi eli tehdään etupainotteisesti niitä asioita. Sen takia olemme kantaneet huolta siitä, että vielä aivan hiljan after-skit, yökerhot, pubit, ravintolat pyörivät, vaikka oli jo esitetty laajasti julkisuudessa se tosiasia, että ihmisten pitäisi näitä sosiaalisia kontakteja välttää. Tämä esitys tulee nyt aivan viimeisellä hetkellä, ja nyt meidän yhteinen tehtävämme on tietysti pyrkiä saamaan se nopeasti käsiteltyä.

Talousvaliokunta on tehnyt tässä perusteellista työtä puheenjohtaja Juhana Vartiaisen johdolla, samoin kuin perustuslakivaliokunta. Näissä mietinnöissä ja lausunnoissa on hyvin ymmärretty se, että elinkelpoiset, normaalioloissa hyvin pärjäävät ravintolayritykset ovat nyt menettämässä käytännössä koko kevään myynnin, ja on tietysti aivan poikkeuksellista, että se tapahtuu valtion rajoitustoimin — mutta hyvin ymmärrettävistä syistä.

Yksimielinen talousvaliokunnan mietintö edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimiin, joilla ravintolayrittäjien toimeentulo turvataan. Me kaikki ymmärrämme, että rajoitusten vaikutukset ravintoloille ovat erittäin voimakkaita ja konkurssitkin ovat lähellä. Monilla yrityksillä on käytännössä maksettavanaan vuokrat ja on henkilöstökuluja ja laskuja maksettavana eikä käytännössä minkäänlaisia tuloja tällä hetkellä. Näin ollen kysymykseksi pääministerille ovat: Mikä on hallituksen suunnitelma kompensoida näitä suoria tappioita yrityksille? Milloin olemme saamassa lisää esityksiä? Miten aiotte huolehtia siitä, että

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

eduskunnan tahto yrittäjien toimeentulon turvaamiseksi toteutuu myöskin käytännössä, ja miten nopeasti tässä pystytään toimimaan? Näitä kysymyksiä meille edustajille tulee tästä ihan päivittäin.

Meillä on ollut kokoomuksessa myös ajatus tuottaa hallitukselle ehdotuksia, joita saa vapaasti käyttää. Pyrimme kaiken osaamisemme tarjoamaan, ja myöskin parlamentaarista yhteistyötä toivomme siinä, että näitä toimia voitaisiin tehdä mahdollisimman nopeasti. Meidän ehdotuksiimme ovat kuuluneet muun muassa alkuvuoden alvien palautukset yrityksille. Sen lisäksi olemme ehdottaneet — kun take away on sallittu — esimerkiksi kotitalousvähennyksen laajentamista, samoin kuin palvelusetelien hyödyntämistä ja myöskin ravintola-alan sääntelyn keventämistä poikkeusoloissa niin, että pystytään vaihtoehtoisia liiketoimintaa rakentamaan nyt tässä kriisin hetkellä ja samalla myöskin turvaamaan ihmisille ravinnon saatavuus myös poikkeusoloissa. Ja kysynkin: onko näihin ehdotuksiin hallituksen piirissä aikomus tarttua, ja mitä hyvin nopeasti voidaan tehdä?

Viime yönä tosiaan Uudenmaan rajat suljettiin. Ikikuunaan en olisi uskonut, että tarvitsemme kulkuluvan siihen, että tänään pääsen kotiin Forssaan, mutta ymmärrämme tietysti, että näin täytyy näissä oloissa toimia, että Uudenmaan alue joudutaan nyt eristämään Suomessa. Kysyisinkin: voisiko pääministeri omalla arvovallallaan myöskin antaa kansalaisille sen tyyppistä viestiä, että nyt voitaisiin tukea niitä paikallisia yrityksiä tässä tilanteessa? Itse ajattelin tänään, että kun kotiin pääsen, paikallisilta yrittäjiltä tilaan kotiinkuljetuksella ruokaa kotiin ja näin pieneltä osin sitten tuen paikallista.

10.35 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää eduskuntaa siitä, että yli hallitus—oppositio-rajojen näitä välttämättömiä esityksiä on viety eteenpäin. Me olemme tämän hallituksen esityksen joutuneet antamaan sen vuoksi, että meillä ei ole muussa lainsäädännössä ollut mahdollisuutta tämänkaltaiseen toimeen ryhtyä.

Eduskunta on myös edellyttänyt hallitukselta asetusta asiassa, ja tämä työ on välittömästi käynnistetty, kun olemme mietinnön saaneet luettavaksemme. Valmistelu tämän osalta on käynnissä, ja tietenkin meidänhän pitää nyt myös perustella hyvin huolellisesti se, mikä takia katsomme, että tämä on eritoten koko maan asia, ei vain yksittäisten paikkakuntien tai maakuntien asia. Mutta tämä valmistelu on käynnissä, ja tietenkin pyrimme sen saamaan valmiiksi niin pian kuin mahdollista. Meillä on tasavallan presidentin esittely minun tietojeni mukaan maanantaina, silloin voisimme tämän esityksen saada voimaan, mutta tämä asetusta on vielä työstössä, ja sen annamme heti, kun se on mahdollista.

Täällä useat edustajat esittivät kysymyksiä siitä, millä tavalla nyt näissä poikkeuksellisissa oloissa voimme turvata pienten ja myös muiden yritysten tilanteen. Jaan kyllä tämän huolen edustajien kanssa. Tämä on vakava paikka ei vain ravintola-alan yrittäjille tai matkailualan yrittäjille vaan ihan kaikille yrittäjille Suomessa, ja näihinkin toimiin on jo ryhdytty hyvässä yhteistyössä eduskunnan kanssa. Kiitän myös valtiovarainvaliokuntaa siitä, kuinka nopeasti ja joustavasti oli mahdollista kasvattaa lisätalousarvion kokoa, ja näitä suoria yritystukia saimme lisää noin miljardin verran. Se oli ehdottoman tärkeää, ja kiitän eduskuntaa tästä. Mutta on aivan selvää, että lisää toimia tarvitaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt tässä kovasti töitä ja etsinyt niitä välineitä, joilla saamme ohjattua tukea yrittäjille. Tässä meillä tietenkin välineinä on niin Finnveran takaukset kuin Business Finlandin mahdollisuus jakaa tukia ja avustuksia, ely-keskukset, mutta nyt on otettu myös kunnat tähän mukaan, ja yhdessä Kuntaliiton kanssa työ- ja elinkeinoministeriö on käynyt läpi sitä, miten kunnalliset elinkeinoyhtiöt voisivat auttaa erityi-

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

sesti yksityisrittäjien osalta nyt sen rahan saamisessa perille. Eli kyse ei ole siitä, että me emme tahtoisivat auttaa, ei ole kyse edes siitä, ettemme olisi valmiita ohjaamaan rahoitusta tähän, vaan kyse on ollut myös siitä, että meillä olisi niitä mekanismeja ja välineitä, millä me nyt saamme avun yrittäjille perille, ja tätä työtä tehdään jatkuvasti. Aivan selvää on se, että toimia tarvitaan lisää, ja voin vakuuttaa, että hallitus on siihen valmis.

Itse en haluaisi nähdä tässä maassa sellaista tilannetta, minkä me näimme 1990-luvun laman aikana, jossa yrityksiä meni konkurssiin, ihmiskohtalot olivat surullisia, ja monet perheetkin hajosivat niiden toimien seurauksena, joita silloin tehtiin, ja niiden konkurssien seurauksena, joita silloin näimme. Sen vuoksi pidän äärettömän tärkeänä sitä, että nyt pyritään kaikkiin mahdollisiin toimiin varmistamaan, että tämä ei uudestaan Suomessa muodostu todellisuudeksi, eli hallitus on kyllä valmis toimiin.

Tiedän, että valtiovarainministeriö on verottajan kanssa käynyt aktiivista vuoropuhelua näiden erilaisten veroinstrumenttien hyödyntämisestä tässä. Valitettavasti meidän järjestelmämme tältäkin osilta vaikuttavat jäykiltä, aivan kuten myös sosiaaliturvapuolen asiat, mutta me teemme kyllä väsymättä töitä sen eteen, että nämä hallinnolliset jäykkyydet, mitä meidän maassamme on, saataisiin ylitettyä ja me saisimme avun perille niin yrityksille, työntekijöille kuin ihan kaikille kansalaisille tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. Eli uskon, että tässäkin tahto on yhteinen. Tulemme tarvitsemaan eduskunnan apua ja tukea näiden esitysten läpiviemiseksi tästä eteenpäinkin, ja toivon, että hyvä yhteistyö kaikkien puolueiden välillä tämän kokonaisuuden hoitamisessa jatkuu.

10.40 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Aluksi on pakko kiittää pääministeriä selkeästä vastauksesta moniin salissa nousseisiin kysymyksiin, ja ehdottomasti on syytä kiinnittää huomiota siihen aivan erityislaatuiseen yhteistyön vahvuuteen, mitä näinä aikoina on nähty valtioneuvoston ja eduskunnan, erityisesti perustuslakivaliokunnan, välillä. Vain tällaisella vahvalla yhteistyöllä saamme riittävän nopeasti ja sujuvasti varmistettua, että tarvittavat toimet tehdään. Mielestäni eilinen oli tästä hyvä esimerkki: siellä olivat jo viranomaiset valmiina sulkemaan Uudenmaan, perustuslakivaliokunta teki koko päivän uuterrasti töitä, jotta saadaan varmistettua, että sulkua tehdään mahdollisimman oikeudenmukaisesti, ja valtioneuvosto oli valmis joustavaan yhteistyöhön, jotta kaikki vielä menee voimaan ja läpi kuten kuuluu, ja sitten keskiyöllä todella saatiin Uusimaa kiinni. Mielestäni tämä on hyvä esimerkki siitä, miten oikeusvaltio voi toimia nopeasti ja tehokkaasti myös poikkeusolojen aikana, ja tästä on aivan valtavan tärkeä pitää kiinni.

Myös tämän ravintolasulun kohdalla on etsitty niitä uudenlaisia tapoja toimia poikkeusoloissa. Se onkin jo niittänyt kiitosta oikeusoppineilta, että tässä ryhdyttiin käyttämään nimenomaan mara-lakia eikä etsimään esimerkiksi valmiuslaista sellaista kohtaa, mitä siellä ei ole, koska tällaiseen sulkuaan siellä ei ole täysin soveltuvaa kohtaa. Siksi oli ehdottomasti parempi, että näin toimittiin. Nyt saatiin jopa tällä menettelyllä toimittua varsin nopeasti ja varmistettua, että ravintolat saadaan ajoissa kiinni.

Täällä salissa kysyttiin aiemmin, mikä oli perustuslakivaliokunnan pohdinta, kun kiinnitettiin huomiota tähän alueelliseen kysymykseen. Nyt lienen sen puheenvuoron jälkeen seuraava puhuja, joka siellä valiokunnassa on ollut. Kysehän on siitä, että valmiuslain 4 §:n mukaan voidaan käyttää toimivaltuuksia vain niin, että ne ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia, ja silloin erityistä huomiota kiinnitettiin siihen, että toistaiseksi tilanne on se, että eri puolilla Suomea koronatilanne on erilainen. Mutta tässä huomattiin, että nimenomaan se ennakointi on todella olennaista: kun puhutaan pandemiasta, on pystyttävä ennakoimaan,

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

ja sen tähden perustuslakivaliokunta kirjasikin tämän niin, että annetaan valtioneuvostolle mahdollisuus harkintaan parhaaseen asiantuntijatietoon nojaten mutta kuitenkin niin, että valtioneuvosto pystyy tarvittaessa nopeastikin reagoimaan asiantuntijatietoon ja säättämään rajoituksista joustavammin kuin jos olisi sellainen säädös, joka kattaisi koko maan automaattisesti kerralla samaan aikaan.

Nythan valtioneuvoston päätös on ollut, että tämä astuu voimaan kaikkialla kerralla, koska tiedetään, että epidemia leviää nopeasti, tiedetään ennakoida, että nyt on viisasta toimia ajoissa koko maassa.

Mutta juuri tämä purkuvaihe on tässä olennainen. Mehän emme vielä tiedä, miltä tämän epidemian loppuvaihe näyttää. Maailmassa ei ole ennen ollut tällaista pandemiaa, ja sen tähden on tärkeä antaa juurikin sitä 4. lausumaehdotuksen edellyttämää joustoa siihen purkuvaiheeseen, koska toistaiseksi emme voi tietää, miltä näyttää koronaviruksen loppu Suomessa. Suomi on kuitenkin monella tapaa erilainen maa kuin ne Aasian maat, joissa pandemia on jo näyttänyt hellittävän. Samalla on toki sanottava, että vielä emme voi aivan tarkkaan tietää, onko se pandemia todella saatu kitkettyä kyseisistä maista. Mutta esimerkiksi harvan asutuksen tähden tämä on aika erilainen paikka kuin vaikkapa Etelä-Korea tai Singapore. Ja sen tähden onkin tärkeää, että todella pyritään näitä valmiuslain pykälää soveltamaan niin, että joustoa löytyy tarvittaessa, jotta ei jouduta pitämään liian kovia toimia voimassa liian pitkään.

Täällä on nostettu hyvin esiin, että tämä on todella kallis ja vaikea toimi yrittäjille, kaikki me tahdomme välttää sen 90-luvun laman tilanteen, joka paitsi ajoi yrittäjiä ahdinkoon myös johti sellaisiin leikkauksiin, jotka vaikuttivat vakavasti kokonaisen sukupolven historiaan. Tämä tunnetaan vaikkapa 80-luvun loppupuolella syntyneitä seuranneista pitkitäistutkimuksista. Tiedetään, että se lama on todella syytä välttää, koska sen hinta on pahimmillaan kipeä. Se on kipeä yrittäjille, se on kipeä nuorille, se on kipeä niille, jotka ovat vaikeimmassa asemassa jo valmiiksi. Siksi nyt onkin tärkeä kiinnittää huomiota tämän kriisin purkamiseen, muutenkin kuin vain sen suhteen, miten sulut loppuvat. Pitää pohtia, millaisilla taloustoimilla pääsemme tästä eteenpäin.

Pääministeri esitteli varsin hyvin, millaisia taloustoimia on tiedossa jo tässä vaiheessa. Se on varsin huomionarvoista, että valtiovarainvaliokunta lisäsi 800 miljoonaa euroa vielä sen hallituksen esityksen päälle yritysten tukemiseen. Nyt tässä akuutissa tilanteessa vaikuttaa todella siltä, että valtioneuvostolla, eduskunnalla ja valtiovarainvaliokunnalla on hyvin tarkka tilannekuva ja mahdollisuus toimia hyvinkin nopeasti ja joustavasti aivan historiallisella tavalla. Nyt pitäisi samalla suunnitella, miltä näyttää tämän kriisin loppu, miten me tuemme yrittäjiä, suomalaisia, niitä ravintola-alan pienipalkkaisia työntekijöitä siinä vaiheessa, kun tämä kriisi päättyy, ja miten varmistamme, että kun nyt lykätään velanmaksua, nyt lykätään veroja, nyt saatetaan lykätä vuokria, niin ne eivät kosahda maksettavaksi sitten kerralla, koska se tiedetään, että jos laman hinta tulee maksettavaksi liian kovaa ja kerralla, niin se vain pitkittää lamaa. Nyt onkin katsottava todella eteenpäin, tehtävä pitkäjänteistä, mielellään parlamentaarista suunnittelutyötä: miltä näyttää Suomi koronan jälkeen — ei vain vuoden kuluttua, vaan kahden, kolmen, viiden tai kymmenen vuoden kuluttua. Ja todella toivoisin, että puolueet tekisivät esityksiä myös tähän suuntaan, koska nyt tässä samalla on välttämätöntä antaa sitä pitkän aikavälin näkymää. Tämä korostuu varsinkin siellä talouden puolella, missä moni yrittäjä on luontevasti ajatellut tätä jo viiden vuoden päähän, moni sijoittaja ajattelee tätä viiden vuoden päähän, ja samalla meidän pitäisi nyt laajentaa tätä poliittista keskustelua myös sinne pitkäjänteisten toimien puolelle.

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

Mutta todella, nähdäkseni tähän mennessä olemme vahvasti kantaneet yhdessä vastuuta, toimineet hyvin nopeasti ja saumattomasti — perusteellisuutta unohtamatta — yhdessä, ja tällä on syytä jatkaa nyt vielä tästä eteenpäin, ei vain ensi viikkoon, vaan pidemmälle tulevaisuuteen.

10.46 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Olisin kiittänyt tässä rouva pääministeriä ja oikeastaan kiitän koko valtioneuvostoa päättäväisestä toiminnasta ja välttämättömän tarpeellisesta esityksestä ja myös selkeästä viestistä alan yrittäjille ja kaikkia muitakin toiminnasta tämän lainsäädännön voimaantuloa odottaessa.

Tämän esityksen ympärillä käydyssä keskustelussa on korostunut tämä vaade alueellisen porrastamisen mahdollisuudesta, joka nyt muutetussa esityksessä tehdään asetuksella. Haluan kuitenkin talousvaliokunnan jäsenenä korostaa tästä mietinnöstä muutamaa seikkaa. Talousvaliokunta huomauttaa nimenomaisesti, että tilanne vaatii ennakoivia toimenpiteitä ja että sääntely on saatettava voimaan mahdollisimman pian. 4. lausumassaan talousvaliokunta nostaa tämän alueellisen porrastamisen nimenomaan rajoitusten purkamisen yhteydessä, jos infektio-tilanne sen sallii, eli on tämä ajatus siitä, että tämä alueellinen puoli on hyvä työkalu silloin, kun näitä puretaan, mutta ei ole syytä ikään kuin liian varovasti suhtautua tähän ennakoivaan rajoitukseen, koska tilannekuvan perusteella on selvää, että nimenomaan tämä tauti vaatii päättäväistä ennakoivaa toimintaa.

Olisin tässä pääministeriltä tiedustellut — toki ministeri Haatainenkin voi tähän vastata tai ainakin viedä terveisiä — tähän purkamiseen liittyen.

Nyt kriittisiä ovat tietysti taudin torppaaminen ja nämä päätökset, kuten tämä, sen tiimoilta, mutta tätä rajoitusten purkuakin lienee syytä valmistella ajoissa. Eri alojen tutkijoiden ja kansainvälisten verrokkien perusteella rajoitusten purkamisessa näytettäisiin tarvittavan laajaa testausta sekä näiden viruksen kantajien osalta että myöskin niiden osalta, jotka ovat taudin jo sairastaneet, ja varsinkin tarkkaa, mahdollisesti yksilökohtaista, seuranta ja rajoittamista.

Tätä testauskapasiteettia käsittääkseni ollaan nostamassa jatkuvasti, mikä on tietysti erinomainen asia ja tarpeellista, mutta tällä testauksella tuotetun tiedon täysimääräinen hyödyntäminen tosiaan saattaa vaatia hyvinkin tällaista yksilötason taudinkuvan seuranta ja rajoittamista. Tässähän tulee sitten eteen melkomoista punnintaa terveydensuojelun, talouden ylläpidon, yksityisyydensuojan ja ihmisten perusoikeuksien suhteen. Ja jotenkin itse arvioisin, että tässä saattaa myös olla edessä purkuvaiheen toimien osalta ikään kuin tarve lainsäädännön tarkastelulle, sille, mahdollistaako meidän lainsäädäntömme tämän tyyppiset toimet tällä hetkellä, ja sikäli kun niitä tarvitaan, niin miten huolehditaan siitä, että niihin meidän perusoikeuksiamme, yksityisyydensuojaamme koskettaviin asioihin asetetaan riittäviä kontroleja?

Olisin nimenomaan tätä tiedustellut, millä tasolla valmistelu purkamisen edellytyksistä ja keinoista on käynnissä. Se on se, mikä kiinnostaisi.

Loppuun vielä kiitos päättäväisestä, hyvästä ja erittäin tärkeästä esityksestä.

10.50 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Kouluruokailu on saatu toimimaan kunnissa erilaisilla väliaikaisilla ratkaisuilla, ja hyvä näin.

Opetusministeri Andersson oli hetki sitten vielä paikalla, samoin pääministeri. Olisin heiltä halunnut kysyä: onko ykkös—kolmosluokkalaisten osallistumista kouluun tämän ensimmäisen viikon aikana seurattu nyt, kun kriittisiä aloja ei saatu rajattua tähän lakiin?

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

Muutamista kunnista on kuulunut, että oppilaita on ollut joka päivä jopa toistakymmentä prosenttia enemmän kouluissa. Olisin myös kysynyt näistä kriittisistä aloista: milloin olisi mahdollista, että tämä saataisiin rajattua lakiin, ja miten tarkasti tosiaan näitä ykkös—kolmosluokkalaisia ja varhaiskasvatukseen osallistuvia seurataan? Kun nyt teemme muualla rajuja toimenpiteitä, rajoja kiinni, kuppiloita, baareja kiinni, niin nämä osaltaan vesittyvät nyt, jos koulut alkavat sitten pullistelemaan taas näistä oppilaista.

Puhemies Matti Vanhanen: Puheenvuorossa oli selvä linkki tähän käsiteltävään asiaan, mutta muutoin toivon, että pidättäydytään tässä otsikon mukaisessa asiassa.

10.51 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä on hyvin välttämätön esitys, siitä kiitos hallitukselle. Kiitän myös ministeri Anderssonia ja pääministeri Marinia, jotka ovat hyvin aktiivisesti olleet täällä eduskunnassa osallistumassa keskusteluihin, ja on hienoa, että myös ministeri Haatainen on täällä tänään.

Tämä on hyvin poikkeuksellinen esitys, ja hyvin poikkeuksellisia aikoja elämme. Miettikää, tuskin voisin kuvitellakaan olevani vaikka kristillisdemokraattien kanssa samaa mieltä ja haluavani ravitsemusliikkeet säppiin. [Naurua] Toisaalta tuskin monet vihreäkään ajattelivat, että haluavat laittaa rajat kiinni.

Mutta tämä esitys on hyvin tarpeellinen, ja se koskettaa tässä nyt tietenkin ravintolatoimintaa erityisen paljon, mutta koko yrityskenttä kärsii vastaavista ongelmista. Maksuvaikeuksia alkaa jo esiintyä. Yritysten on ollut vaikeaa maksaa kaikkia palkkamenoja, kun tuloja ei ole. Yhtä lailla liiketilojen vuokrien hoitamisessa on ollut vaikeuksia.

Olenkin tyytyväinen, että valtiovarainvaliokunnassa saimme yhteisesti korotettua tukisummaa yrittäjille noin miljardiin. Tämä on hyvä lähtökohta jatkotoimenpiteille. Tämäkin tulee edelleen aiheuttamaan myös tuskaa yrityskentässä, mutta tässä tilanteessa ja tämän taudin leviämisen estämiseksi se on kuitenkin välttämätöntä.

Kiinnitän kuitenkin huomiota myös toiseen asiaan. Kun nämä lomautukset ja muut alkavat, ja ovat jo alkaneetkin, niin monet työntekijät joutuvat silloin turvautumaan Kelan avustuksiin. Oma vuokranmaksu voi olla vaikea toteuttaa, ja silloin nämä asumistukien hakemukset lisääntyvät Kelalla, toimeentulotukien hakemukset lisääntyvät, ja sitten on myös nähtävissä näitä karanteerikorvauksia, jotka myös kuormittavat Kelaa. Kysynkin ministeriltä: mihin toimiin hallitus on ryhtynyt, että Kelan toiminta voitaisiin nyt turvata ja se saisi riittävän, miljoonamääräisen tuen mahdollisimman pikaisesti, etteivät ihmiset joudu sitten vielä kohtuuttomasti odottamaan saadakseen korvausta tässä vaikeassa tilanteessa?

10.54 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Toisin kuin edustaja Junnila arveli, olen kyllä surullinen siitä, että joudumme nyt tämän päätöksen tekemään eli sulkemaan majoitus- ja ravitsemusliikkeet.

Tänä aamuna nousin Riihimäeltä junaan. Kaksi poliisia tarkasti lähes tyhjässä junassa kulkulupani, ja he kehuivat muuten, että suomalaiset ovat totelleet erittäin hyvin tätä Uudenmaan sulkua. Nämä poliisit olivat hyvin asiallisia ja ystävällisiä, mutta kyllä tuli surullinen mieli siitä, että olemme tässä tilanteessa. Onneksi tämä ei ole meille normaalitila, että ajamme alas elinkeinotoimintaa, suljemme ravintoloita, estämme ihmisiä liikkumasta. Olemme poikkeusoloissa, ja meillä on välttämätön syy näille, mutta todellakin toivon sitä, että todella pian pääsisimme tästä yli ja saisimme myös ravintolat auki ja saisimme kansalaiset liikkumaan vapaasti myös tuon rajan yli.

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

Pidän huolestuttavana myös sitä, että kun tiedämme, että maassamme edelleen on merkittävästi alkoholiongelmia — tälläkin hetkellä lähes 80 000 lasta elää sellaisessa perheessä, jossa joko molemmat vanhemmat ovat tai toinen heistä on alkoholin käytön suhteen ongelmallinen, heillä on alkoholiongelma — niin mihin johtaa se, että nyt sitten juopotellaan yhä enemmän siellä kodeissa, ja kun lapset eivät edes ole koulussa ja päiväkodeissakin lasten määrä on vähentynyt, niin myös tällaisen ulkopuolisen kontrollin ja tuen määrä näille lapsille vähenee.

Pidänkin vastuuttomana sitä, että jopa jotkut elinkeinonharjoittajat ovat mainostaneet — ja taitavat jotkut kansanedustajakin olla — näitä kalsarikännejä, [Naurua] sitä, että nyt pitäisi jollain tavalla tätä suomalaista kalsarikännikulttuuria olla edistämässä, kun ravintolat saadaan kiinni. Toivon, että tässä suhteessa oltaisiin vastuullisia ja muistettaisiin, että kun nyt poliisit valvovat tuolla Uudenmaan rajaa, niin heitä tarvittaisiin myös siellä kodeissa, joissa tapahtuu perheväkivaltaa niin puolisoiden välillä kuin sitten lapsia kohtaan.

Nämä toimet siis ovat valitettavasti välttämättömiä, mutta tarvitaan vielä enemmän. Toivon sitä, että hallitus yhä enemmän panostaisi siihen, että tämän viruksen leviämisen jarruttamisesta siirryttäisiin ihan selkeästi sen tukahduttamiseen: ei ikään kuin nostettaisi käsiä ylös vaan aggressiivisesti WHO:n viitoittamalla tiellä testattaisiin hyvin matalalla kynnyksellä ja tartuntaketjuja, altistumisia selvitetäisiin ja sitten laitettaisiin karanteeniin sekä sairastuneet että altistuneet. Tämä tukahduttaminen, johon esimerkiksi Norjassa on siirrytty viruksen jarruttamisstrategiasta, tarkoittaa sitä, että tartunnan saanut tartuttaa viruksen keskimäärin alle yhteen uuteen ihmiseen, jolloin virus vähitellen häviää yhteiskunnasta kokonaan. Tämä tarkoittaa todellakin sitä, että testaamista täytyy nyt todella vahvasti lisätä ja jatkaa taistelua ei pelkästään näillä elinkeinoelämää ja ihmisten liikkumista rajoittavilla toimilla vaan suoraan sen viruksen kimppuun käymällä.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän nyt ennen ministeriä puheenvuorot vielä edustajille Vallin ja Vartiainen, sitten ministeri.

10.59 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! Olemme todellakin vakavan asian äärellä, kun ravitsemusliikkeitä ja majoitusliikkeitä määrätään suljettavaksi. Näin pitää tietenkin tehdä, mutta seuraava kysymys kuuluu, että koska valtiovalta määrää yritykset suljettaviksi, niin miten valtiovalta sitten korvaa tappiot. On itsestäänselvää, että valtiovallalla pitää korvata nämä tappiot, koska tässä mennään omaisuudensuojan puolelle.

Olen paljon seurannut, mitä muissa maissa tehdään. Esimerkiksi Saksassa on, yleensäkin koko tässä mikroyrityskentässä, sellaisia toimenpiteitä, että jos on pieni yritys, 1—5 työntekijää, niin kertakorvaus on 9 000 euroa 3 kuukauden ajalle, jos yrittäjä pystyy osoittamaan, että tällä koronaviruksella on ollut vaikutusta maksuvalmiuteen ja kassavirtaan, ja jos on 6—10 työntekijää, niin korvaussumma on 15 000 euroa 3 kuukauden ajalle. Minuun otetaan nyt yhteyttä, yötä päivää käytännössä vastaan sosiaalisen median puolella yrittäjien kysymyksiin, että mistä sitä tukea saa, kun tässä on konkurssi nyt ovella ja maksuja pino ja niin edelleen. Kiinnostaa, miten hallitus ajattelee hoitaa tämän homman. Milloin saadaan joku selkeä nettiosoite, verkkosivu, josta ohjataan nämä pienet yrittäjät oikealle luukulle? Miten turvataan, että sitä tukea saa ennen konkurssia, niin ettei mennä niin pitkälle? Voitteko te esimerkiksi ottaa mallia Saksasta, vaikka kysyä sieltä, miten he ovat hoitaneet tämän, jos Suomesta ei tahdo löytyä mallia? No, nyt pääministeri äsken kertoi, että kuntien kautta joku malli tulisi yksinyrittäjille.

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

Tässä tarvitaan siis tukea, ei lainaa. Suurin osa yrittäjistä ei halua ylivelkaantua tämän kriisin takia, vaan nyt tarvitaan rahallista tukea. Ja jos tästä seuraa jättityöttömyys, niin sen lasku on luokkaa 10 miljardia vuodessa. Eli tässä täytyy toimia proaktiivisesti. Täytyy ymmärtää, että tähän palaa nyt miljardeja, mutta se on käytännössä rahan säästämistä tulevaisuudessa, jos tämä jättityöttömyys saadaan torpattua.

Sitten on paljon kysytty, että mites nämä perintäfirmat, nehän siellä verenhimoisesti teoittavat kynsiään, että pääsisivät perimään. Aikooko hallitus jotain tehdä perintäfirmoille, että ne eivät pääse sieltä hyökkäämään, koska sitten tulee tämä perinnän kierre, jota on myös vaikea katkaista? Onko jotenkin mahdollista jarruttaa perintäfirmojen toimintaa tässä tilanteessa? Tässä eivätkään ole uhattuna ainoastaan ravintolat ja majoitusliikkeet, vaan tässä on nyt koko pk-sektori uhattuna — siellä ovat parturi-kampaamot, hierojat, fysioterapeutit, kuntosalit, pienet rakennusliikkeet, autokorjaamot, erikoiskaupat, eli tähän menee läpi koko yhteiskunnan.

Tämä on ihan lupaavaa, mitä kuulimme pääministeriltä äsken, mutta sen vielä kysyisin, onko jo ensi viikolla vai milloin tämä tukisysteemi kristallinkirkkaana, että me kansanedustajat voimme sitten laittaa linkkiä yrittäjille, että tuolta sitä tukirahaa saa ja tuon veran sitä on mahdollista saada, ihan summia olisi hyvä saada. Ei tietenkään pöytälaatikkofirmoille pidä mitään tukea antaa, mutta sellaisia yrityksiä, jotka olivat toiminnassa, maksoivat veronsa ja muut maksunsa ennen tätä kriisiä, pitää tukea riittävästi. — Kiitos.

11.03 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Pari näkökohtaa tästä puheena olevasta lainmuutoksesta.

Täällä jotkut ovat maininneet sen olevan voimassa toukokuun loppuun asti. Ehkä on syytä tässä muistuttaa kaikkia, kansalaisia myös, siitä, että se toukokuun loppuun asti merkitty voimassaolo tuossa mietinnössä on ihan teoreettinen. Sellainen pitää lakiteknisistä syistä kuulemma aina olla, mutta oikeasti tämä lainsäädäntö on täysin sidottu poikkeusoloihin. Tämä ei voi jatkua sen poikkeustilan jälkeen, ja myöskään tämän poikkeustilan aikana annettu tätä koskeva valtioneuvoston asetus ei voi enää olla voimassa poikkeustilan jälkeen. Eli on nyt valtioneuvostosta kiinni, milloin tämä loppuu — tai itse asiassa, milloin tämä alkaa, ja sitten sen jälkeen, milloin se loppuu, missä tahdissa ja miten alueellisesti porrastaen.

Toinen näkökohta on, että kun miettii enemmän sitä, mitä tapahtuu, niin tätä ulosmyyntiä, take away -toimintaa, ei ollenkaan kannata väheksyä. Luulen, että ainakin taajamissa nyky maailmassa monella ravintolalla on ollut muutenkin jo kynnyksellä aika matalalla siirtyä tällaiseen toimintaan, monet ovat siihen jo siirtyneet. Eilen itse asiassa aika mukavasti, kun tulin todella myöhään kotiin, siellä oli minun puolisoni valmiina: hän oli tilannut kruununhakalaisesta ravintolasta meille kivan päivällisen. Näin oli jo ennen kuin tämä sääntely oli voimassa, mutta ravintolat sopeutuvat. Jos tästä kurjuudesta, jota täällä tietysti nyt on kuvattu, haluaa löytää myönteisiä piirteitä, niin usein erilaiset innovaatiot syntyvät ja etenevät poikkeustilan aikana. Olen optimistinen sen suhteen, että tämä edellisen hallituksen, erinomaisen keskustalaisen liikenneministerin, liikenneuudistus saattaa tässä vielä myös olla tukemassa tällaista ravintolaelinkeinon take away -toimintaa, josta sitten ajan mittaan syntyy uudenlaista liiketoimintaa ja vaurauden mahdollisuuksia, niin että ehkä tässä kurjuudessa voi nähdä jotain hyvääkin.

Lopuksi vielä lohdutuksen sana kaikille teille muualla Suomessa: Viime yönä todellakin teidät on eristetty, ja ette nyt pääse Uudellemaalle. [Naurua] Mutta minä uskon, että te

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

kaikki muualla Suomessa tämän ymmärrätte, tälle on hyvät perustelut. Ja jossain vaiheessa tietysti sitten valtioneuvoston viisaalla päätöksellä teidän eristyksenne on ohi. — Kiitos.

11.06 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia eduskunnalle tämän asian ripeästä käsittelystä ja talousvaliokunnalle tästä mietinnöstä. Me tulemme nyt käymään läpi tämän, ja olemme parasta aikaa valmistautumassa siihen, miten voimme nyt luoda edellytyksiä sille, että nämä yritykset pääsevät ylitse mahdollisimman vähin vaurioin. Minä kannan itse suurta huolta näiden yritysten puolesta ja jaan sen huolen edustajien kanssa.

Tämä ei ole helppo päätös tehdä ja viedä eteenpäin. Raskain mielin esitän tätä lakia, mutta tämä epidemiatilanne edellyttää sitä. Myös perustelut tälle laille syntyvät ja niitä on tehty nimenomaan tämän epidemian ehkäisemisen ja hidastamisen näkökulmasta.

Nyt sitten täytyy keskittyä siihen, mitkä ovat ne keinot, mikä on se keinovalikko, jolla pystytään turvaamaan se, että yritykset voivat selviytyä. Pääministeri täällä kuvasikin niitä jo edellisessä puheenvuorossaan. Meillä on nyt tulossa tämä eduskunnan tukipaketti — kiitos, että se paketti laajeni, eli se on nyt 1 miljardin suuruinen — ylipäätänsäkin eri yrityksille, ja nyt sitä tukea tullaan sitten Business Finlandin ja ely-keskusten kautta jakamaan. Siellä niissä tuen muodoissa on myös tukea, jota voidaan käyttää näihin kiinteisiin kuluihin, ja aivan oikein täällä on peräänkuulutettu, että siihen pitää saada suoraa tukea, että voi vuokrat maksaa, sähköt maksaa niin, että se ei aja sitten vaikeuksiin.

Sitten kysyttiin siitä, että mistä tätä tietoa saa. TEMin sivuilla on tietopakettikokonaisuus. Sinne on laitettu erikseen, mitä erikokoisille yrityksille on tarjolla, miten näitä tukimuotoja haetaan. Tämä kaikki on pitänyt rakentaa hyvin nopealla aikataululla. Me käymme nyt huolella läpi tämän mietinnön ja käymme hallituksessa läpi nämä eri mahdollisuudet, millä pystytään vauriot mahdollisimman hyvin välttämään.

Eilen hallitus päätti myös erillisestä korona-avusta yksinyrittäjille, jota nyt tullaan kuntien kautta jakamaan. Tätä on valmisteltu tässä nyt nopealla aikataululla Kuntaliiton kanssa yhteistyössä — kiitos myös Kuntaliitolle, että ovat olleet tässä avuliaina mukana. Muutamien kaupunkien pormestareiden ja kaupunginjohtajien kanssa kävin jo tässä eilen illalla myöhään sähköpostiviestittelyä, ja sieltä tuli viestejä, että ollaan valmiina, että sitä apparaattia pystytään myös käyttämään hyödyksi tässä tämän tuen jakamisessa. Ja minä uskon, että sitä kautta me saamme myös tämän informaatioväylän hyvin nopeasti. Kuntien sivuilla on jo olemassa tietoa, ja sinne päivitetään se, mitä meidän päätöksillämme on mahdollista jakaa.

Pidän tosi tärkeänä ja hoputan sitä, että nämä päätökset saadaan valmisteltua nopeasti ja oikea-aikaisesti, koska tässä todellakaan ei ole aikaa nyt paperinpyörittämiseen, vaan näiden on oltava käytössä.

Se, miten nämä meidän järjestelmät nopeasti tässä vääntyvät näiden tukien jakamiseen, on ollut se haaste, mutta meillä on eri väyliä, muun muassa kuntien kautta me pystymme tätä parhaalla mahdollisella tavalla olemassa olevissa puitteissa tekemään. Tämän eteen tulemme tekemään kaikkemme, ja teen mielelläni yhteistyötä edelleen eduskunnan kanssa kaikkien ideoiden ja ajatusten osalta.

11.10 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Vauhti on ollut näinä viikkoina eduskunnassa kova, ja mittaluokat ovat olleet massiivisia. Mutta kyllä tämä kova vauhti on ollut äärimmäisen perusteltua, ja siitä kiitän hallitusta, että on ryhdytty nopeasti näihin vält-

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

tämättömiin toimiin ja kyetty myös tekemään kovia ratkaisuja, kuten nyt tässä keskustelussa oleva ravintoloiden sulkeminen.

Matkailu- ja ravintola-ala kärsii nyt eturintamassa ja on oikeastaan kärsinyt koko ajan eturintamassa näiden poikkeusolojen vaikutuksista. Ja erityisesti Uudellamaalla, johon nyt iskee vielä tämä maakunnan sulkeminen vahvasti, nämä vaikutukset ovat olleet karut ja kovat, koska täällä elinkeino on hyvin palveluvaltaista. Tällä hetkellä Uudellamaalla on jopa 145 000 ihmistä lomautusten piirissä. Se on todella iso määrä ihmisiä, jotka tällä hetkellä ovat erilaisten toimeentuloon liittyvien haasteiden parissa kotona.

Arvoisa puhemies! Haluaisin tämän asiakohdan kohdalla kiinnittää erityistä huomiota meillä pienipalkkaisten ihmisten arkeen. On aivan selvää, että on syytä keskittyä yrittäjien huoleen ja tämä ravintoloiden sulkeminen tulee vaikuttamaan yrittäjien arkeen merkittäväällä tavalla, mutta niin se tulee vaikuttamaan myöskin näiden ravintoloissa työskentelevien ihmisten arkeen.

Sen osalta toivon, nyt kun työministeri Haatainenkin on täällä paikalla, että me kykenemme myös näissä poikkeusoloissa kiinnittämään erityistä huomiota myös työelämän pelisääntöihin. Tällä hetkellä, kun yritykset joutuvat tekemään nopealla vauhdilla päätöksiä — on lomautuksia, sitten on erilaisia sopimuksia siellä työpaikoilla — ja kun ravintolalalla on paljon myös nuoria ihmisiä töissä, olen omalta kohdaltani kyllä huolissani siitä, miten nämä nuoret ovat perillä työelämän pelisäännöistä — normaalioloissakaan, mutta varsinkaan näissä poikkeusoloissa — eli siitä, mitkä ovat myös heidän oikeutensa. Kun olen saanut paljon myös kyselyitä nuorilta ihmisiltä siitä, onko heillä velvollisuus aloittaa kesälomat tänä aikana tai luopua työvuorosuunnitelmissa olevista työvuoroista, niin toivon, että tältä osalta me myös välittäisimme näissä poikkeusoloissa sen, että emme ota kaikkien ihmisten oikeuksia ja tilannetta huomioon. Toivon, että siltä osin myöskin ministeriöstä tulee selkeät ohjeet tähän.

Nyt kun työmarkkinajärjestöt ovat sopineet yritysten ja työpaikkojen pelastuspaketista, niin — jos ministeri on täällä vielä hetken aikaa paikalla — kysyisinkin: millä tavalla nyt, kun on sovittu lomautusten nopeutumisesta ja myöskin työttömyysturvan paranemisesta, nämä asiat on otettu siellä kentällä vastaan, ja onko näistä mennyt selkeä ohjeistus ja viesti myöskin perille?

11.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Useissa puheenvuoroissa on pohdittu sitä, miten yrittäjät, myöskin työntekijät, selviytyvät erilaisista maksukierteistä, joihin he joutuvat nyt siinä tilanteessa, kun elinkeino ja tulot menevät alta. Tässä varmasti on mitä tarkoituksenmukaisinta, että niin verottaja tinkii, ulosotto tinkii kuin myöskin perintätoimistot hillitsevät nyt itseään, mihin tässä on jo viitattu.

Edustaja Tanus pohdiskeli myöskin sitä, pitäisikö tulla vastaan vuokranmaksussa, koska vuokra on siis kiinteä kulu monille, käytännössä kaikille, ravintoloiden pitäjille, baarien pitäjille ja muille, joilla ei ole tuo kiinteistö mahdollisesti heidän omistuksessaan.

Tässä suhteessa on hyvä esimerkki Espanjasta, jossa on laajamittaisesti se tilanne — muun muassa kampaamoista olen kuullut sen — että kun monista kampaamoista asiakkaat ovat kadonneet, niin vuokranantaja on tullut vastaan sillä tavalla, että vuokra puolitetaan tältä ajalta. Eli riskin kantaa se yrittäjä — puolet siitä vuokrasta täytyy maksaa, mutta vain puolet — mutta myöskin vuokranantaja tulee aidosti vastaan ja ottaa myöskin tätä riskiä kannettavaksi. Minusta tässä on hieno solidaarisuuden esimerkki siitä, että tätä taakkaa

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

kannetaan yhdessä, eikä ole niin, että vuokranantajat pitävät oikeuksistaan loppuun saakka kiinni ja kurjistavat sitten yrittäjiä tässä tapauksessa kohtuuttomalla tavalla.

Tässä voisi olla ihan valtioneuvostollakin mahdollisuus tulla jopa ulos tällä asialla, että kehotamme aidosti, että jaetaan tätä taakkaa yhdessä.

11.15 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Ravintoloiden sulkeminen lain nojalla on välttämätöntä. Se kuulostaa dramaattiselta toimelta, ja siitä tulee meille kaikille paljon palautetta yrittäjiltä. Todellisuudessa tämän toimen vaikutukset liikevaihtoon ovat kuitenkin rajalliset, koska suurin osa ravintoloista on jo kiinni. Ne ovat kiinni osin siksi, että yrittäjät omaehtoisesti kantavat vastuunsa kulkutautitilanteessa. Pääasiassa ne kuitenkin ovat kiinni siksi, että asiakkaat ovat kaikonneet. Ihmiset noudattavat suosituksia ja ennen kaikkea tervettä järkeä.

Asian kääntöpuoli on se, että vaikka ravintolat jossain vaiheessa saavat taas luvan avata ovensa, tilanne ei palaa ennalleen pitkään aikaan, mahdollisesti ei vuosiin. Tällaiset kulkutaudit tulevat useana aaltona, ja senkin jälkeen, kun tilanne on saatu rajoitustoimenpiteillä hallintaan, uuden epidemian vaara jää väijymään Suomen ja koko maailman ylle. Todennäköisesti vasta rokotteen saaminen markkinoille voi normalisoida tilanteen, siis koronan osalta. Korona tuskin jää viimeiseksi tai edes pahimmaksi pandemiaksi, ellei liikkuvuutta rajoiteta pysyvillä toimilla.

Tämä on uniikki tilanne, eikä kukaan pysty luotettavasti ennustamaan sen kokonaisvaikutuksia. On mahdollista, että se muuttaa pysyvästi tai ainakin vuosiksi ihmisten sosiaalista käyttäytymistä ja kulutustottumuksia. Tämä ei välttämättä ole kaikilta osin huono asia, mutta se voi aiheuttaa rajuja muutoksia elinkeinorakenteeseen etenkin palvelualoilla. Tämä on syytä ottaa huomioon myös sinänsä välttämättömiä tukitoimia suunniteltaessa. Ei välttämättä riitä, että yritykset pidetään pinnalla akuutin kriisin yli, jos entiset asiakasmäärät eivät palaa sen jälkeenkään.

Jossain määrin näen synkissä pilvissä samanlaisia kultareunoja kuin edustaja Vartiainenkin. Mullistukset synnyttävät aina myös sellaisia innovaatioita ja sellaista uutta työtä, joita on vaikea ennalta nähdä.

Arvoisa puhemies! Tämä kriisi on tuonut esiin globalisaation heikkouksia, esimerkiksi pitkät ja haavoittuvat tuotantoketjut. Toivon, että tästä otetaan opiksi. Myös työvoimapolakeskustelun lyhytnäköisyys on käynyt selväksi. Ei ole viikoissa mitattuna pitkä aika siitä, kun huudettiin kiljuvaa työvoimapolua ravintola-alalla, ja nyt ollaan sitten tässä.

Lopuksi kehotan kollegoita ja kaikkia niitä kansalaisia, joiden tuloihin tämä kriisi ei ole vaikuttanut, tukemaan sitä lähiravintolaansa hakemalla ruoan mukaan. Näin toimin itsekin. Erityisesti on tuettava niitä yrittäjiä, jotka maksavat veronsa tunnollisesti ja huolehtivat kaikista muistakin velvoitteistaan. Ei pidä käydä niin, että tämä kriisi kaataa terveet yritykset ja jättää luikurit jäljelle.

Ja muistetaan myös säilyttää suhteellisuudentaju. Kaikki palvelut eivät ole kontakti-intensiivisiä, vaan niitä voi käyttää aivan huoletta. — Kiitoksia.

11.19 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Käsittelyssä on hyvin poikkeuksellinen hallituksen esitys, joka on erittäin poikkeuksellisella vauhdilla kuljetettu läpi tämän meidän eduskuntalaitoksemme. Tämäkin lakiesitys ja talousvaliokunnan mietintö liittyvät tähän koronakriisiin, joka on iskenyt koko maailmaan ja myös Suomeen, ja koko viikonhan me olemme tätä käsitelleet — nyt me olemme myös viikonlopputöissä, tässä käsittelemme

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

näitä esityksiä, joita tarvitaan ennen kaikkea ihmisten terveyden suojaamiseen ja pikkuhiljaa myös taloudellisten vahinkojen välttämiseen.

Tällä nyt hyväksyttävällä lailla, määräaikaisella lailla, me suljemme asiakkailta ravintolat ja erilaiset anniskeluliikkeet, ja tähän on erittäin raju toimi. Tämä tulee olemaan myös tälle elinkeinolle erittäin tuhoisa toimenpide. Tämä on erittäin kova puuttuminen perustuslaissa suojattuun omaisuudensuojaan ja elinkeinovapauteen. Mutta kuten täällä kaikki kollegatkin ovat tänään todenneet, tämä on aivan välttämätön toimi, koska niin ruokaravintolat kuin yökerhotkin keräävät suuria joukkoja ihmisiä kokoon ja kulkutauti on sellainen, että se ei katso, millä asialla ollaan liikkeellä, vaan se leviää siellä, kun ihmisiä on paljon kerralla yhdessä, ja on todella loogista, että ravintolat suljetaan tällaisessa tilanteessa.

No, kuten täällä on tullut esiin, ja työministeri Haatainenkin käytti äsken erittäin hyvän puheenvuoron siitä, kaikin keinoin maan hallitus ja myös tämä koko eduskunta, niin hallituksessa kuin oppositiossa olevat puolueet, kaikki, pyrkivät nyt rajaamaan ne tuhot, mitä taloudelle aiheutuu siitä, että Suomessa rajoitetaan normaalia elämää kovin rajusti tällä hetkellä. Tavoitteena on varmasti koko tällä talolla se, että yksikään terveellä pohjalla oleva suomalainen yritys ei kaatuisi tähän tilanteeseen elikkä pelastettaisiin ne yritykset, joiden liiketoiminta on muuten tervettä, mutta sitten ihmisten liikkumisen rajoittuminen ja ihmisten elämän rajoittuminen vievät sen pohjan bisnekseltä, ja tällä viikollahan me olemme käsitelleet miljardin tukipakettia suomalaisille yrityksille. Lisäksi uskallan sanoa, että varmaan se miljardi ei riitä vaan joudumme myös muita tukikeinoja hakemaan.

Puhemies! En halua pitää ihan tautologista puhetta. Haluan tuoda tähän keskusteluun vähän uusia näkökulmia, mitä mielestäni ei vielä ole tullut esille.

Ensinnäkin, haluan tässäkin yhteydessä todeta, että kyllähän tämä viikko ja tämä siirtyminen poikkeusoloihin ovat osoittaneet suomalaisen oikeusvaltion ja suomalaisen parlamentarismien voimaa myös siinä, että kyllä tämä meidän perustuslain valvontajärjestelmä toimii. Vaikka perustuslakivaliokunnan kautta tapahtuva valvonta on kummajainen maailmassa, niin kuin Suomikin on ehkä kummajainen, niin näyttää siltä, että kyllä tämä meidän perustuslakivaliokuntakummajainen toimii. Eli siellä ollaan pystytty nopeasti asiat käsittelemään, kohtuullisen nopeasti. Haluan kiittää perustuslakivaliokuntaa, toki myös talousvaliokuntaa ja kaikkia kansanedustajia, että on tehty yötä päivää töitä. Mutta erityisesti perustuslakivaliokuntaa haluan kiittää, että he ovat nopeasti käsitelleet — ja se ei ole ollut mitään kumileimaamista. Täällä on perustuslakivaliokunnan lausunnossa huomattu perustuslainvastaisuuksia, ja talousvaliokunta on niihin sitten reagoinut. Elikkä paineessa, kulkutaudin kimpussa, poikkeusoloissa myös meidän perustuslakivaliokunta toimii ja mielestäni osoittaa sen, että me emme tarvitse mitään uutta tuomioistuinta tai muuta uutta systeemiä meidän perustuslainmukaisuuden valvontaan.

Mutta sitten, puhemies, haluan kyllä todeta sen, että mielestäni tämä viikko on osoittanut myös sen, varsinkin tämän ravintolakysymyksen osalta, että meidän tartuntatautilaki ja valmiuslaki eivät ole ajan tasalla. Pohjalaisella maalaisjärjellä ajateltuna: onhan se hullua, että tartuntatautilaista ei löydy semmoisia valtuuksia, että juuri väen kokoontumisia, konsertteja ja ravintoloita, isoja ruokapaikkoja, ei pysty sulkemaan suoraan tartuntatautilain nojalla, vaan joudutaan säätämään tällainen määräaikainen pikalaki. Se kertoo siitä, että ei valitettavasti ole kohdallaan. Täytyy myöntää, puhemies, että myöskään nämä eilisen valmiuslain kanssa tehdyt lakitekniset kikkailut ja se, että piti pitää monta täysistuntoa ja oli vähän lainvalmistelussakin epäonnistumisia, eivät kyllä kertoneet siitä, että meillä olisi

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

ihan kohdallaan meidän valmiuslakimmekaan. Eli kun tästä kriisistä päästään yli, niin näen välttämättömänä sen, että sekä tartuntatautilaki että valmiuslaki pitää uudistaa.

Mutta sitten, puhemies, eräs iso asia, mikä puhuttaa kentällä ja minkä myös talousvaliokunta on mietinnössään todennut — minä luen sitaatin: ”Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella joka tapauksessa vain erittäin pieni osa keskeytysvakuutuksista korvaa toiminnan keskeytymistä nyt käsillä olevan kaltaisissa poikkeusoloissa.” Eli nyt kentällä puhuttaa paljon se, että kun suljetaan poliittisella päätöksellä, viranomaistoimin ravintolat, niin saavatko yrittäjät sitten korvauksia vakuutusyhtiöltä, ja näyttää siltä, että monet keskeytysvakuutukset, mitä on vakuutusyhtiöiltä myönnetty, ovat hyvin aukollisia ja sillä lailla laadittu, että niistä ei välttämättä mitään korvauksia tule. No, vakuutukset ovat yksityisoikeudellisia sopimuksia. Olen kova markkinatalouden kannattaja. En kannata, että täällä salissa ruvetaan sopimusvapautta kovertamaan ja jotenkin murtamaan, mutta kyllä pidän hyvin outona ja erikoisena tilanteena, jos nyt ilmenee, että ne yrittäjät, jotka ovat sen keskeytysvakuutuksen maksaneet, eivät sitten mitään vakuutusyhtiöltä saa, ja kannustaisin tässäkin keskustelussa siihen, että ravintolayrittäjien ja kaikkien yrittäjien etujärjestöt voisivat vaikkapa vakuutuslautakuntaan tulkittavaksi nämä keskeytysvakuutusten ehdot, että onko todella niin, että jos tällainen poikkeuslaki sulkee ravintolat, niin ei keskeytysvakuutuksesta mitään saa.

Puhemies! Olen samaa mieltä kuin edustaja Kiljunen siitä, että vetoan tässä yksityiseen sektoriin, vetoan pankkeihin, vetoan vakuutusyhtiöihin, vetoan vuokranantajiin siinä, että vastuuta tässä yllättävässä tautitilanteessa kantaisivat myös yksityisellä sektorilla ne, joilla on markkinavoimaa ja joilla on rahaa, elikkä pankit joustaisivat nyt, isot vuokranantajat joustaisivat nyt, ja myös vakuutusyhtiöt miettivätkin sopimussuhteessa, miten he maksavat korvauksia niille yrittäjille, jotka vakuutuksia ovat ottaneet.

11.25 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Tuossa aiemmassa puheenvuorossaan edustaja Halla-aho toi hyvin esiin sitä tilannetta, että monet ravintolayrittäjät ovat jo reagoineet joko velvollisuudesta tai asiakaskadosta johtuen tähän tilanteeseen. Hyvä esimerkki: kun eilen lähdin täältä istunnon jälkeen joskus kymmenen aikaan illalla ja kävin hakemassa noutoruokaa, olin ainoa asiakas ja matkalla näkyi ainoastaan poliisiauto ja vartiointiliikkeen auto. Mutta tämä lakiesitys on hyvin tärkeä, erityisesti muun Suomen kannalta, jossa tilanne ei ole vielä tämänkaltainen.

Suomen Yrittäjät teki eilen kyselyn jäsenyrityksilleen, ja sen mukaan 23 prosenttia jäsenyrityksistä on jo kriisissä. Tässä aiemmin edustaja Kiljunen puhui liikehuoneistojen vuokrasta, ja näissä on myös semmoinen erikoisuus, että nämä sopimukset tehdään usein kolmeksi kuukaudeksi, ja nyt kun käytännössä suurella osalla yrittäjistä tulot ovat romhaneet eikä heillä ole välttämättä mahdollisuuksia velvoitteistaan suoriutua, niin tässä tarvittaisiin kyllä apua. Lain mukaan normaali irtisanomisaika on kuukausi, mutta monet sopimukset ovat tosiaan kolme kuukautta. En tiedä, miten tämän voisi ratkaista, mutta toivon, että hallitus löytäisi keinot siihen, että näitä vuokrasopimuksia ja niiden kestoja olisi myös mahdollista tarkastella tällaisessa tilanteessa. Ei liene suotavaa, että liikehuoneiston vuokran takia yrityksiä menisi nurin.

Tai sitten mietitään joitakin muita tukimahdollisuuksia. Yksi malli on tällainen, mistä edustaja Vallin mainitsi. Hän mainitsi Saksan, ja siellä on tällainen palkkatukimalli käytössä, vastaava on myös Isossa-Britanniassa ja Tanskassa. Jätin myös lisätalousarvioaloitteen numero 4 vähän vastaavasta mallista.

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

Toivon, että näihin tutustutaan ja esityksiä tuodaan pikaisella aikataululla valtiovarainvaliokuntaan. Perussuomalaiset kyllä tukevat kaikkia hyviä esityksiä, jotka tukevat pk-yrittäjiä tässä vaikeassa tilanteessa.

11.28 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta.

Koska myös ministeri Haatainen on paikalla, niin olisin halunnut vielä kysyä asiaa, jonka muun muassa myös edustaja Harjanne ja edustaja Räsänen nostivat esiin ja eilen edustaja Vestman. Minkälaista aikaikkunaa voimme nyt olettaa ravintolayrittäjille ja muille yrittäjille: kuinka kauan Suomi täytyisi pitää suljettuna tai ainakin liikkumista rajoitettuna kuten nyt, tällä meidän nykyisellä toimintamallillamme?

Saksahan on eilen ilmoittanut, että se on mitä ilmeisimmin siirtymässä viruksen hidastamisesta viruksen pysäyttämiseen, ja samoin Norjan hallitus on tällä viikolla ilmoittanut tällaisesta muutoksesta strategiaan. Saksa on mitä ilmeisimmin nostamassa testauskapasiteettia erittäin voimakkaasti siten, että huhtikuun lopussa olisi 200 000 testiä päivässä, ja tämä Suomessa tarkoittaisi 13 000:ta testiä päivässä, jos sen suhteuttaa väkilukuun. Taloudellisessa mielessä tämä toimiessaan on varmasti huomattavasti parempi myös ravintolayrittäjille, koska silloin jos tiedetään, missä virus liikkuu, mitkä ne tartuntaketjut ovat, pystytään eristämään ne, niin pystytään myös vapaammin liikkumaan.

Kuten tässä edustaja Harjanne toi aikaisemmin esiin, tämä toki vaatisi todennäköisesti myös muutoksia, lainsäädännöllisiäkin muutoksia mahdollisesti tunnistetietojen käyttöön, ja tällaista pohdintaa nyt kannattaa käydä, koska molemmissa tapauksissa rajoitamme ihmisten perusoikeuksia hyvin perustavanlaatuisella tavalla tässä tilanteessa, kun moni ihminen joutuu olemaan kotona, lapset eivät voi käydä koulua ja yrittäjät eivät voi avata oviaan. Jos on olemassa sellainen teknologinen keino, jolla voimme sekä nujertaa viruksen että siten hieman vapaammin avata yhteiskunnan toimintoja, niin tällainen kannattaisi nyt kyllä käydä pikaisesti läpi, ennen kuin Suomessakin on viruksen eteneminen päässyt pidemmälle.

Nythän on mahdollista, että jos toimimme nopeasti, niin joillakin alueilla voidaan kenties pysäyttää viruksen eteneminen, ja jos meillä sitten on käytössä semmoisia keinoja, joilla voidaan taas paremmin tunnistaa tartuntaketjut testaamisen ja muiden toimenpiteiden avulla, niin me voimme ehkä elää nopeammin taas normaalia elämää. Toki sitten tämä Uudenmaan tilanne on aivan kriittinen, koska täällä me emme saa antaa tämän virusepidemian edetä.

Tässä ei ole pelkästään kyse taloudesta. Jos tähän toisentyypiseen strategiaan päästään, jota nyt muun muassa Norja ja Saksa ja moni muu maa pyrkivät toteuttamaan, niin se säästää myös ihmishenkiä. Nyt on kriittistä myös Suomessa hyvin nopeasti tehdä linjauksia ja päätöksiä, mihin me pyrimme.

Puhemies Matti Vanhanen: Jos sopii, niin myönnän ministerille puheenvuoron tästä eteenpäin neljännen puheenvuoron jälkeen.

11.31 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Ravintoloitsijat ovat odottaneet tätä päätöstä laittaa ravintolat ja ravitsemusliikkeet kiinni valtiovallan toimesta. Hieno homma, että tämä tulee nyt kuitenkin näinkin nopeasti ja istutaan lauantaina täysistunnossa. Nimittäin kyllä tuolta Kainuustakin moni ravintoloitsija on laittanut viestiä jo viime viikolla-

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

kin, että laittakaa valtiovallan toimesta nyt ravintolat kiinni, koska heillä ei ole asiakkaita ravintoloissa. Nyt he pääsevät tästä piinasta — ja ovatkin jo laittaneet ravintoloita kiinni.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä myös tuoda semmoisen huolen esille, että kun nyt eilen laitettiin Uudenmaan rajat kiinni, niin olen saanut viestejä tuolta maakunnista ja viestiä myös omalta kotipaikkakunnaltani Kuhmosta, että moni ihminen on tullut nyt mökille. Mutta haluan tässä myös muistuttaa siitä, että ei ole syytä huoleen, jos ihmiset ovat sinne mökeille tulleet, kun pysytään siellä omissa ympyröissä niin sanotusti elikkä mökillä. Silloin tämä tauti ei pääsisi leviämään sen enempää.

Toin myös kyllä, puheenjohtaja, eilen tässä salissa esille, että kun Kainuussa ei yhtään tartuntatautitapausta ole vielä todettu, onneksi, niin olisiko syytä jo Kainuunkin maakuntarajat laittaa kiinni. Mutta tuleva viikko tulee sen näyttämään, niin kuin ollaan huomattu. Kun katsotaan viikko takaperin, niin tilanne oli paljon helpompi, ja nyt se on jo haastava — mitä se on sitten viikon päästä?

Puhemies Matti Vanhanen: Puhemies on edelleen puhemies eikä puheenjohtaja.

11.33 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Todellakin näitä take away -annoksia voidaan edelleen ravintoloista myydä, mutta kiinnitän huomiota siihen, että myös juoman myyminen ulos on jatkossa sallittua. Ravintoloista myyty alkoholijuoma on toki vain osa sitä alkoholikonaisuutta, jota kuluttajat saavat käsiinsä, mutta toivon, että ministeri Haatainen yhdessä hallituksen kanssa kiinnittäisi vakavaa huomiota siihen, että kun tämä aika on monelle suomalaiselle ahdistavaa ja masentavaa, niin on mahdollista myös, että alkoholiongelmat pahenevat. Erityinen huoleni on niistä lapsista, jotka ovat siellä kotioiloissa kenties päihdeongelmaisten vanhempiensa kanssa. Toivon, että hallitus tähän kiinnittää erityistä huomiota.

Sitten toinen asia, johon myös pyydän ministeriltä vastausta. Nyt kun jatkossa eri tavoin tuetaan — niin kuin tässä käsittelemässämme ponnessakin edellytetään — näitä yrityksiä, ravintoloita, muun muassa erilaisin tukitoimin, niin järjestöjen, säätiöiden ja yhdistysten taholta on noussut kysymyksiä ja huolta siitä, että esimerkiksi nämä Business Finlandin ja Finnveran tuet eivät ulotu heihin. Sielläkin on kuitenkin paljon sellaisia toimijoita, jotka joutuvat nyt tekemään lomautuksia ja irtisanomisia, pahimmillaan järjestöt joutuvat konkurssiin. Eli millä tavalla hallitus varmistaa, että nämä erilaiset tukitoimet voisivat koskea myös säätiöitä, yhdistyksiä ja järjestöomisteisia yrityksiä?

Sitten kolmas asia. Nyt kun monella tavoin Suomea laitetaan kiinni ja ravintoloita ollaan sulkemassa, niin juuri äsken sain eräältä erikoistavaraliikkeen omistajalta, joka toimii ostoskeskuksessa, viestin, että miksi ei nyt kiireesti lähdetä ostoskeskuksia sulkemaan, koska siinä pinteessä ovat myös esimerkiksi nämä erikoistavaraliikkeet. He joutuvat pakostakin pitämään liikkeitä auki, ja kauppa ei tosiasiallisesti käy. Sitten tietysti on se ongelma, että edelleen ihmisiä saattaa parveilla siellä ostoskeskuksissa turhaan, ja he ovat tätä epidemiaa ja tartuntariskiä kasvattamassa. Eli onko hallituksella aikomuksia rajata tätä kaupankäyntiä välttämättömiin ruokaostoksiin ja päivittäistavaramyyntiin?

Sitten vielä neljäs asia. Täällä edustaja Holopainen käytti erittäin hyvän puheenvuoron, ja haluan myös kysyä sitä, onko hallituksella tarkoitus vaihtaa strategiaansa tämän epidemiaviruksen torjunnassa tästä jarruttamispolitiikasta tukahduttamiseen. Mielestäni me emme ole vielä siinä vaiheessa, että nyt täytyisi nostaa kädet ylös ja antautua tämän viruksen edessä, vaan juuri tällä massiivisella testaamisella ja tartuntojen jäljittämällä ja myös

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

altistuneiden karanteenitoimilla pystyisimme hillitsemään tätä epidemiaa ja tukahduttamaan sen — näin varsinkin muualla kuin Uudellamaalla. Varsinkin niissä maakunnissa, joissa on vasta muutamia tapauksia, pystyttäisiin nopeasti tähän vaikuttamaan. Kysyn nyt ministeri Haataiselta: onko teidän tarkoitus muuttaa strategiaa, niin kuin esimerkiksi Norja on tehnyt ja myös Saksa?

11.38 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Yhden eduskuntakauden perustuslakivaliokunnassa istuneena tunnen suurta tyydytystä siitä, että perustuslakivaliokunta on edelleen voimissaan ja tässä poikkeustilanteessakin, näissä poikkeusoloissa, on pitänyt välttämättömänä, että ravintolayrittäjät saavat kohtuullisen korvauksen siitä, että heidän on suljettava ravintolansa asiakkailta.

Selvää on tietysti, että hyvin monet muutkin yrittäjät kärsivät menetyksiä eivätkä saa korvauksia. Jos hiukan kärjistää, niin voi jopa sanoa niin, että ravintolayrittäjät ovat jopa paremmassa asemassa suhteessa esimerkiksi majoitusalan yrittäjiin, joiden toimintaa ei kielletä, joilla on samanlainen asiakaskato ja jotka eivät saa edes kohtuullista korvausta, mikä se sitten onkin — se on hallituksen todellinen ongelma. Eli tilanne on hyvin problemaattinen. On paljon sellaisia majoitusalan yrittäjiä, joilla ei ole ravitsemistoimintaa, ja heillä on varmasti ollut ihan yhtä pitkä ja kutakuinkin yhtä vahva tämä asiakaskato. Näissä korvauskysymyksissä ollaan erittäin problemaattisella alueella silloin, kun ollaan poikkeusoloissa. Ei voi toivoa muuta kuin viisautta näissä asioissa.

11.39 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Todellakin ei vain ravitsemusalan toimijoiden vaan myös majoitusalan toimijoiden piina on tässä kyseessä. Kiitän ministeriä siitä, että hän on tänään täällä, ja toivon, että nämä tukitoimet, mitä hän on nostanut esille, mitä hallituksessa on mietitty, ja myös yksinyrittäjien koronatuki todella etenisivät nopeasti.

Täällä mietinnössäkkin on nostettu esiin, niin kuin tässä keskustelussakin on tullut, että yrittäjien, yritystoimintaa harjoittavien, kiinteät kulut monissa tapauksissa todella jatkuvat, ei vain ne vuokratulot vaan myös sähkö-, vesi-, jätehuollon maksut, vakuutusmaksut, erilaiset toimintaan liittyvät lupamaksut ja lainojen lyhennykset ja niin edelleen. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: Onko teillä käyty keskusteluja, ja voisitteko valtioneuvoston puolelta, ministeriöstä todella vahvasti vedota toimijoihin, että he omalta osaltansa tulisivat tässä vastaan, että vuokranantajat ojentaisivat sen auttavan käden vuokran kohtuullistamisessa, ehkä se puolet vuokrasta tai mahdollisesti vuokravapaita kuukausia? Mutta sitten, voisiko olla niin, että vedottaisiin myös muihin maksujen saajiin: sähkölaitos, vesilaitos, jätehuollon toimijat? Minkä takia sieltäkin ei voisi tulla nyt, kun on poikkeusolot, poikkeustila, päätöstä siitä mahdollisuuksien mukaan, että reilustikin vähennetään näitä maksuja tai lykätään niitä myöhemmäksi? Samoin pankkien osalta: kun meillä monet ovat saaneet lyhennysvapaita kuukausia, lyhennysvapaita vuosia, niin eikö tässä olisi hyvä vedota pankkeihinkin, että he omalta osaltansa näin toimisivat?

Sitten haluaisin kysyä toimintaan liittyvistä lupamaksuista: kun nehän ovat useasti nimenomaan yhteiskunnan saamia maksuja, niin voisiko tässä ajatella, että tällaisia lupamaksuja myös lykättäisiin tai annettaisiin poikkeusoloissa tyystin vapautusta niistä ja palattaisiin maksuihin ja niitten keräämiseen sitten myöhemmässä vaiheessa?

Vakuutusmaksuista: Täällä nostettiin esille myös nämä keskeytysvakuutukset. Toivoin todella, että tässäkin valtioneuvosto voisi käyttää arvoaltaansa vedoten myös näihin vakuutusyhtiöihin, koska monet vakuutusyhtiöt kyllä tänä päivänä tekevät varsin hyvää

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

voittoa, ne plussatilat ovat varsin suuria. Kuitenkin meillä on yrittäjiä, jotka ovat eivät vain vuosia vaan monet vuosikymmeniä maksaneet vakuutusmaksuja eivätkä ehkä koskaan ole saaneet sieltä korvauksia. Kun monet ovat todella maksaneet hyvin pitkään myös tätä keskeytysvakuutusta, niin olisi kohtuullista, varsinkin tällä tavalla poikkeusoloissa, että todella myös keskeytysvakuutuksen puitteissa vakuutusyhtiöt korvaisivat. Eli voisiko tällaista vetoamista myös sinnepäin antaa?

Sitten, minkä haluaisin vielä nostaa ylös: perintätoimistot. Oletteko pohtineet, olisiko mitään mahdollisuutta antaa jonkinlaista asetusta tai muuta, jotta todella perintätoimistojen, jotka ovat siellä odottamassa — ja osa myös näistä toimijoista saa hyvinkin suuria bonuksia sen mukaan, kuinka paljon he saavat perittyä — toiminta voisi nyt myös olla ikään kuin hiljennettynä sinne sivuun? Tässä sitten nostaisin myös ulosottoviranomaiset, mitkä ovat viranomaisia, jotka toimivat. Voisiko valtiovalta pohtia, tai oletteko mahdollisesti pohtineet, että tässä poikkeustilassa ulosottoviranomaiset myös ikään kuin jäädyttäisivät toiminnan? Siellä on esimerkiksi verorästejä, jotka ovat menneet ulosottoon, mahdollisesti pätkätoita on ollut jo aiemmin. Ja mitä tämä tilanne tuo tullessaan? Verorästejä on mennyt ulosottoviranomaisille, ja ulosottoviranomaiset ovat poikkeustilasta huolimatta ilmoittaneet, kuten toissa päivänä viimeksi sain viestiä, että näin ja näin on ulosottoviranomainen antanut postia, että ei tässä ole kuin korkeintaan muutama viikko armonaikaa ja edetään asioissa. Voisiko näilläkin sektoreilla toimia, ja onko hallitus mahdollisesti jo miettinyt toimia näiden sektoreiden suhteen?

Sitten haluaisin myös omalta osaltani vedota vielä ministeriin tästä aggressiivisesta testaamisesta. Meille on annettu ymmärtää, että virusepidemian pysäyttäminen ei ole mahdollista, että vain rajoittaminen on mahdollista, mutta asia ei ole niin. Monissa maissa pysäyttämisessä on onnistuttu, ja monet lähimaat Euroopassakin ovat ottaneet tämän aggressiivisen testaamisen ja nimenomaan koronavirusinfektion pysäyttämisen kärkehtäväksi. Se todellakin, niin kuin Saksassa on testauksia lisätty, tarkoittaisi Suomessakin väkilukuun suhteutettuna 13 000:ta testaamista vuorokaudessa tai päivässä, ei vain tuhatta tai kahta- tai kolmeatuhatta. Ajattelen, että tämä ei ole vain terveydenhuollon toimijoiden tai terveydenhuollon näkökulman kysymys vaan esimerkiksi nyt yrittäjien. Meillä esimerkiksi ravitsemusalalla toimijoilla on ollut kymmeniä, satoja, ehkä tuhansia kontakteja täällä Uudellamaallakin, ja se riski tai todennäköisyys, että on saanut koronaviruksen, on monissa paikoissa varsin suuri. Nyt varsinkin, kun toiminta hiljenee ja näin, näkisin, että on erittäin tärkeää, että voitaisiin erittäin matalalla kynnyksellä testata toimijoita, ja tämä testaaminen sen vuoksi, että sitten osaa olla myös karanteenissa tai eristyksissä, jotta omalta osaltaan ei veisi sitä virusta eteenpäin. Tästä haluaisinkin kysyä ministeriltä: onko teillä käyty keskustelua tämän, aivan niin kuin edustaja Räsänen nosti esiin, konkreettisen suunnan, linjan muuttamisesta? Vetoaisin kyllä omalta osaltani, että hallituksessa keskustelisitte ja tässä lähdeittäisiin kansakuntana nimenomaan tukahduttamaan tätä epidemiaa eikä vain rajoittamaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Taas tämä keskustelu hieman etäännyy tästä varsinaisesta otosikosta, vaikka liittyikin asiaan. Koetetaan pitäytyä tässä majoitus- ja ravitsemustoimintaa koskevassa asiassa. — Vielä edustaja Holopainen, ja sitten ministeri.

11.46 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tosiaan ravintolayrittäjien kannalta hyvin keskeinen kysymys on, kuinka kauan tällä Suomen strategialla ovet ovat kiinni.

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

Kuten edustaja Kettunen tässä mainitsi, olisiko sellainenkin relevanttia, että suljettaisiin joku muu maakunta, jossa epidemia ei kenties ole päässyt etenemään tai on edennyt siten, että se voidaan nopeasti tukahduttaa? Tällaiset pohdinnat ovat kyllä ihan relevantteja.

Sitten Uudenmaan osalta, kuten edustaja Räsänen totesi, tilanne on vähän eri, mutta ei missään nimessä pitäisi lyödä hanskoja tiskiinkin. Jos täällä haluttaisiin päästä sellaisen lockdown-rajoittamisen kautta epidemian tukahduttamiseen, niin mahdollisesti se keino olisi niin, että täällä olisi sitten kaksi viikkoa vielä tiukempi sulku, ehkä päiväkodit ja koulut eivät olisi ollenkaan auki. Kahden viikon ajan oltaisiin hyvin tiiviisti kotona, niin kuin monessa muussa Euroopan maassa, ja sen jälkeen pystyttäisiin palaamaan tämän epidemian jäljittämiseen.

Nämä kaikki vaihtoehdot täytyy käydä läpi huolella ja nopeasti. Jos tähän päästäisiin, tämä olisi todennäköisesti taloudellisesti ja inhimillisesti parempi ratkaisu. Toivon pikaisia pohdintoja ja avointa keskustelua eduskunnan kanssa. Tämä on meille kaikille yhteinen asia.

11.47 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Ehkä näin lopuksi tähän itse asiaan ja koko tähän eduskunnan menneeseen viikkoon: Ensinnäkin haluan yhtyä niihin moniin kiitoksiin, joita tässä hallitukselle on esitetty ripeästi toiminnasta ja siitä, että näitä esityksiä on tuotu etupainotteisesti. Mutta aivan erityisesti haluan huomioda sen, että eduskunta on pystynyt toimimaan ja viemään näitä päätöksiä eteenpäin aivan poikkeuksellisen ripeästi. Tämä on ollut aivan poikkeuksellinen viikko, jos me katsomme, minkälaisia asioita meillä on pöydällä, ja valmiuslain liikkumisrajoitus on käsitelty kahteen kertaan, toisen kerran eilen muutamassa tunnissa viety täällä läpi, ja sitten tätä ravintolatoimintaa koskeva laki, työvelvoitteeseen liittyvät asetukset. Täytyy sanoa, että eduskunta on osoittanut sen, että täällä kyllä toimintakykyä löytyy toisaalta turvata parlamentarismen perustuslain reunaehdot, mutta toisaalta mennä ripeästi eteenpäin. Kyllä tästä kiitos kuuluu myös kaikille puolueille ja aivan erityisesti oppositiolle, koska kyllä kuka tahansa täällä olisi saanut nämä asiat jumiin, jos niin olisi halunnut. Mutta minä uskon, että tämä lähettää viestin koko kansakunnalle, että nyt täällä yhteisesti tehdään kaikki se, mitä voidaan.

Ja sitten vielä tähän itse asiaan. Kyllä tämä iskee erittäin kovasti ravintolayrittäjiin ja myös työntekijöihin, jotka ovat ennestään pienipalkkaisia. Se tarkoittaa, että siellä on pienet puskurit kohdata tämä tilanne. Sen takia on aivan äärimmäisen tärkeätä, että me emme nyt jätä heitä yksin, emme yrittäjiä emmekä työntekijöitä, vaan teemme kaikkemme, että autamme heitä tästä yli. Tämä on tärkeä viesti.

Arvoisa puhemies! Huomasin, että pormestari Vapaavuori aamulla Ylen haastattelussa totesi, että Helsingissä on vielä ollut ravintoloita, jotka ovat auki. On tietysti erittäin valitettavaa, että on tahoja, jotka eivät ole tätä kuulleet. Se tuo epäreilua kilpailuetua ja myös luo riskin. Nyt hallitus valmistelee kiireen vilkkaa tätä asetusta, että tämä laki saataisiin voimaan, mutta pitäisin tärkeänä, että hallitus seuraa tätä tilannetta. Ja kysyisinkin ministeriltä, kun sellainenkin mahdollisuus on, että jos tämä toiminta jatkuu, niin tietenkin tartuntatautilain 58 §:n nojalla aveilla on mahdollisuus tarvittaessa puuttua siellä, missä tartuntatautilanne on kova. Toivoisin, että tämä työkalu pidetään pakissa, mutta nyt tärkeintä on saada tämä laki voimaan mahdollisimman nopeasti.

11.50 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän eduskuntaa näistä rakentavista, hyvistä puheenvuoroista. Tässä tuli paljon ajatuksia vielä tänne jatkotyö-

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

hön. En käy niitä nyt kertaamaan, vaan keskityn tähän ravintoloita koskevaan lainsäädäntöön, jonka yhteydessä nostettiin huoli myös työntekijöistä, joista kannan myös suurta huolta.

Ravintola-ala on pienipalkkaista, ja erityistä huolta on kannettu siitä, että lomautusten ja työttömyyden kohdatessa nämä maksatusjärjestelmät sitten toimisivat kunnolla. STM vastaa siitä ja tekee sen kanssa töitä. STM on valmistelemassa kiireen vilkkaa lakimuutoksia. Siellä on myös lomautetulle tulossa tukea sillä tavalla, että lomautettu saa työttömyysturvan ilman omavastuu-aikaa. Nythän tämä omavastuu on 5 päivää, eli jatkossa tulisi sitten ensimmäisestä päivästä alkaen tuo työttömyysturva. Samoin myös vähän työkokemusta kerryttäneet pääsevät työttömyysturvaan, kun työssäoloa lyhenee nyt 13 viikkoon. Siellä on paljon nuoria ihmisiä, joilla ei siihen työssäoloahtoon ole riittävästi aikaa. Nythän se on 26 viikkoa, eli se muuttuisi 13 viikkoon. Ja nyt on sitten myös tulossa takaisinottovollisuus työnantajalle, eli se sitten nousee 9 kuukauteen, eli sinä aikana pitää ottaa takaisin, jos tämä menee, ja toivon mukaan menee, muutamassa kuukaudessa ohi — sitten täytyy ottaa takaisin, mikä on myös työntekijän tueksi.

Sitten taas nuoria on paljon täällä — edustaja Heinäluoma nosti esiin nuoret — on paljon opiskelijoita: täällä työssä on ammattikorkeakouluopiskelijoita noin 83 000 ja yliopisto-opiskelijoita vastaava määrä, 86 000, tämä on iso määrä opiskelijoita, jotka opiskelevat ja ovat olleet töissä. Ja nyt sitten on tulossa uudistus, jonka mukaan, jos on lomautettu 16.3. tai sen jälkeen, opiskelu ei vaikuta enää lomautetun työttömyysturvaan — minä päivänä minä nyt, eilen tai toissa päivänä, tätä esittelin täällä, menevät jo vuorokaudet sekaisin — eli käytännössä lomautuksen aikana saa jatkaa opiskelua menettämättä työttömyysturvaa. Tämä on iso asia nyt sitten niille, jotka ovat tähän toimeentulonsa rakentaneet.

Yksinyrittäjille on nyt valmisteltu tukimalli, josta siis se tuki tullaan hakemaan kuntien kautta, eli kunnat jakavat sen. Rahoitus tähän on otettu elyn kautta suunnattavasta rahoitusosuudesta, eli 100 miljoonaa euroa tähän valtioon kautta jaetaan, valtio osoittaa sen kuntien kautta, ja se jakaminen tapahtuu kuntien kautta. Tämä on nyt sitten yhteistyössä Kuntaliiton kanssa ja kuntien kanssa sovittu.

Sitten vielä, kun on varmasti epä tietoisuutta siitä, mihin näitä tukia voi käyttää, esimerkiksi Business Finlandin ja ely-keskusten avustuksia: Siellä on oma järjestelmänsä ollut normaalioloihin, mutta nyt sitä on muokattu, joustavoitettu niin, että sitä voi myös käyttää osin palkkakustannusten korvaamiseen. Eli me luomme tällaisia apparatteja, joilla voidaan sitten palkkakustannuksiin, niihin kiinteisiin menoihin käyttää näitä instrumentteja, näitä rahoitusmuotoja, eli muokataan sillä tavalla sitä olemassa olevaa.

Eduskuntahan on jo hyväksynyt tämän lain, jonka esittelin, eli siinä lomautetut saavat nyt sitten nykyistä helpommin lausunnon siitä, että ovat oikeutettuja työttömyysturvaan, eli käytännössä siis TE-toimistot eivät tule jatkossa enää selvittämään niitä edellytyksiä, vaan kun ilmoitetaan lomautetuksi, niin se menee sitten sieltä nopeasti ilman selvityksiä eteenpäin, eli tieto lomautuksesta riittää, ei selvitetä työnteon edellytyksiä. Se tulee nopeuttamaan tätä prosessia myös varmastikin.

Sitten täällä kysyttiin, mikä on nyt tämän lain aikaikkuna. Tämä on nyt tällä aikaikkunalla tulossa, mutta tietenkin me seuraamme tätä tilannetta koko ajan, ja siinä me olemme THL:n tiedon varassa, valtakunnallisten tietojen varassa. Hallitus myös koko ajan saa informaatiota, ja tehdään koko ajan seuranta ja analyysiä siitä, miten muissa maissa tehdyt toimenpiteet ovat vaikuttaneet. Siitä strategiasta, mikä on valittu, hallitus päättää yhtenäisesti, se ei ole työministerin päätöksenteossa, mutta tietenkin kokonaisuudessaan hallitus

Punkt i protokollet PR 41/2020 rd

perustaa käsityksensä siihen, miten terveysviranomaiset, epidemiologit ja THL muodostavat STM:n johdolla meille pohjan tälle strategialle.

Testauksista. Ei kuulu minun alaani, mutta täällä ministeri Kiuruhan on kertonut, että testauksia on nyt voimakkaasti lisätty — mutta se on sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväkenttää — ja sitä kautta myös seurataan tietenkin sitä, miten tämä epidemia eteenpäin menee.

Mutta näillä sanoilla kiitoksia eduskunnalle hyvästä ja nopeasta ja vastuullisesta yhteistyöstä.

11.56 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille, että olette vielä täällä paikalla. Täällä on kuulemma keskusteltu eilenkin hyvin pitkään asioista. Kun en ollut paikalla, niin haluan muutaman kysymyksen esittää vielä.

Ensimmäinen huoli koskee sitä, kun työnantajat tällä hetkellä ohjeistavat työntekijöitä, tullako töihin vai eikö tulla. Esimerkiksi K-kauppiaitten liitto on lähettänyt kaikille K-kaupan työntekijöille tällaiset ohjeet, joissa on erilaisia esimerkkejä siitä, miksi ei tulla töihin tai tullaan. Ja täällä on yksi tämmöinenkin esimerkki, että jos työntekijä on altistunut koronaan ja kysymys on siitä, tuleeko hän töihin, niin ohjeena on, että kyllä, jos hän on oireeton, ja jos hän on sairas, hän ei tule töihin. Näissä kaikissa muissakin esimerkeissä selkeitä ohjeita on, ja nämä kauppiaat eivät itse nyten tätä varovaisuusperiaatetta noudata. Vaikka he ovat niin merkittävässä asemassa kuin ruokahuollon puolella jakamassa ruokaa asiakkaille, niin silti ohjataan työntekijä töihin, jos on altistunut koronavirukselle. Ja esimerkiksi jos perheenjäsenet ovat karanteenissa kotona, niin siitäkin huolimatta näiden ohjeiden mukaan neuvotaan tulemaan töihin, jos itse ei ole oireinen. Tämä on aivan käsittämätöntä, että tällaista vastuuttomuutta harrastetaan joissain kauppaliikkeissä. Kysyn ministereiltä: millä tavalla voitte tähän asiaan puuttua?

Ja toinen tärkeä asia on se, kun yrittäjät ovat tällä hetkellä esimerkiksi asiakkaina kaupakeskuksessa, jossa on liiketila, huolissaan siitä, että ei ole määrätty kaupakeskuksia kiinni ja muita tämmöisiä — liikuntapaikkoja tai leikkipuistoja — jotka ovat usein eläkeyhtiöitten omistamissa kiinteistöissä vuokralaisina, ja he eivät saa vuokraa poikki. Useat heistä pitävät sitä liiketoimintaa käynnissä edelleenkin. Tästä on tullut useita soittoja itse kullekin, ja kysyn hallitukselta: missä vaiheessa te määrääte suljettavaksi myös nämä muut toimipaikat, joissa selkeästi ihmiset voivat altistua tälle virukselle? Tämä ei ole pelkästään tämän oman altistuksen takia vaan myös niitten yrittäjien oikeusturvan kannalta välttämätöntä, koska silloin heidän vuokranmaksunsa vastuu päättyy. Tähän vastausta en ole saanut — olen tätä kysynyt nyten jo puolitoista viikkoa — ja toivon ministereiltä, jos voisitte vähän avata sitä, millainen suunnitelma tässä on teillä edetä tämän asian suhteen. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände lagförslaget i proposition RP 25/2020 rd utifrån beslutet i första behandlingen. Andra behandlingen av lagförslaget avslutades. Riksdagen godkände betänkandets förslag till uttalanden. Ärendet slutbehandlat.